

Natuurtoets

Reggeherstelprojecten Beneden Regge 2013

Eelerwoude
kleurt het landelijk gebied

Natuurtoets

Reggeherstelprojecten Beneden Regge 2013

Definitief

Opdrachtgever

Waterschap Regge & Dinkel
Postbus 5006
7600 GA Almelo
T (0546) 832525
I www.wrd.nl

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P5893
Datum: 14-12-2012
Projectleider: G. Lubbers
Opgesteld: G. Lubbers
Gecontroleerd: R.J. Koops

© Eelerwoude 2012, niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden zonder schriftelijke toestemming van
Eelerwoude bv.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig
afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Onderzoeken Ecogroen Advies.....	5
1.2	Aanleiding en doel.....	5
1.3	Integrale werkwijze voorkomt ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet.....	8
1.4	Ligging en begrenzing projectgebied	8
2	HUIDIGE SITUATIE & VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN	13
2.1	Huidige situatie	13
2.2	Voorgenomen ontwikkelingen	15
3	NATUURWETGEVING.....	23
3.1	Flora- en faunawet beschermd flora en fauna	23
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	24
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	25
4	METHODE	27
4.1	Bureauonderzoek	27
4.2	Veldonderzoek.....	30
5	ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE	32
5.1	Planten	32
5.2	Zoogdieren	38
5.3	Vogels.....	45
5.4	Amfibieën en reptielen.....	48
5.5	Vissen.....	52
5.6	Overige beschermde soorten	54
6	TOETSING NATUURBESCHERMINGSWET EN ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	
6.1	Natuurbeschermingswet en ecologische hoofdstructuur	55
6.1.1	Toetsen onderzoeken Ecogroen	55
6.1.2	Deelgebied Dalmsholte	55
6.2	Ecologische hoofdstructuur	56
7	CONCLUSIES EN ADVIES.....	57
7.1	Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur	57
7.2	Flora- en faunawet en Ecologisch werkprotocol	57

7.3	Rekening houden met (broed)vogels	58
	LITERATUURLIJST.....	61
	BIJLAGEN	62

1

INLEIDING

1.1 Onderzoeken Ecogroen Advies

Deze rapportage vormt een aanvulling en actualisatie van de in 2011 door Ecogroen uitgevoerde natuurtoetsen (*Quickscan, maart 2011 / Natuurtoets, november 2011 / Habitattoets, november 2011*). De in deze onderzoeksrapporten omschreven ontwikkelingen en de weergegeven begrenzingen van de verschillende projectlocaties zijn dusdanig aangepast dat een aanvulling en actualisatie noodzakelijk is. De verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit deze rapportages zijn door ons (tot zover relevant) in kaartbeelden samengevat en aangevuld met informatie uit eigen onderzoeken en nieuwe literatuurbronnen.

1.2 Aanleiding en doel

De Regge is een belangrijke rivier in het westelijke deel van Twente en bestaat uit een bovenloop, middenloop en benedenloop. De Beneden Regge begint bij de kruising van de Regge met het Overijssels Kanaal en eindigt bij de monding in de Vecht (figuur 1). In het kader van het Waterbeheer in de 21^e eeuw (WB21) en de Kaderrichtlijn Water (KRW) wordt de Beneden Regge op een aantal locaties heringericht. Een aantal projecten zijn reeds in uitvoering of al afgerond. In het kader van dit project worden een drietal projecten en deellocaties onderscheiden. Het gaat om (in volgorde van bovenstrooms naar benedenstrooms):

- Archemer Hooilanden
- De Kiekebelt
- Dalmsholte

Met de herinrichting verwacht men de volgende zaken te bereiken:

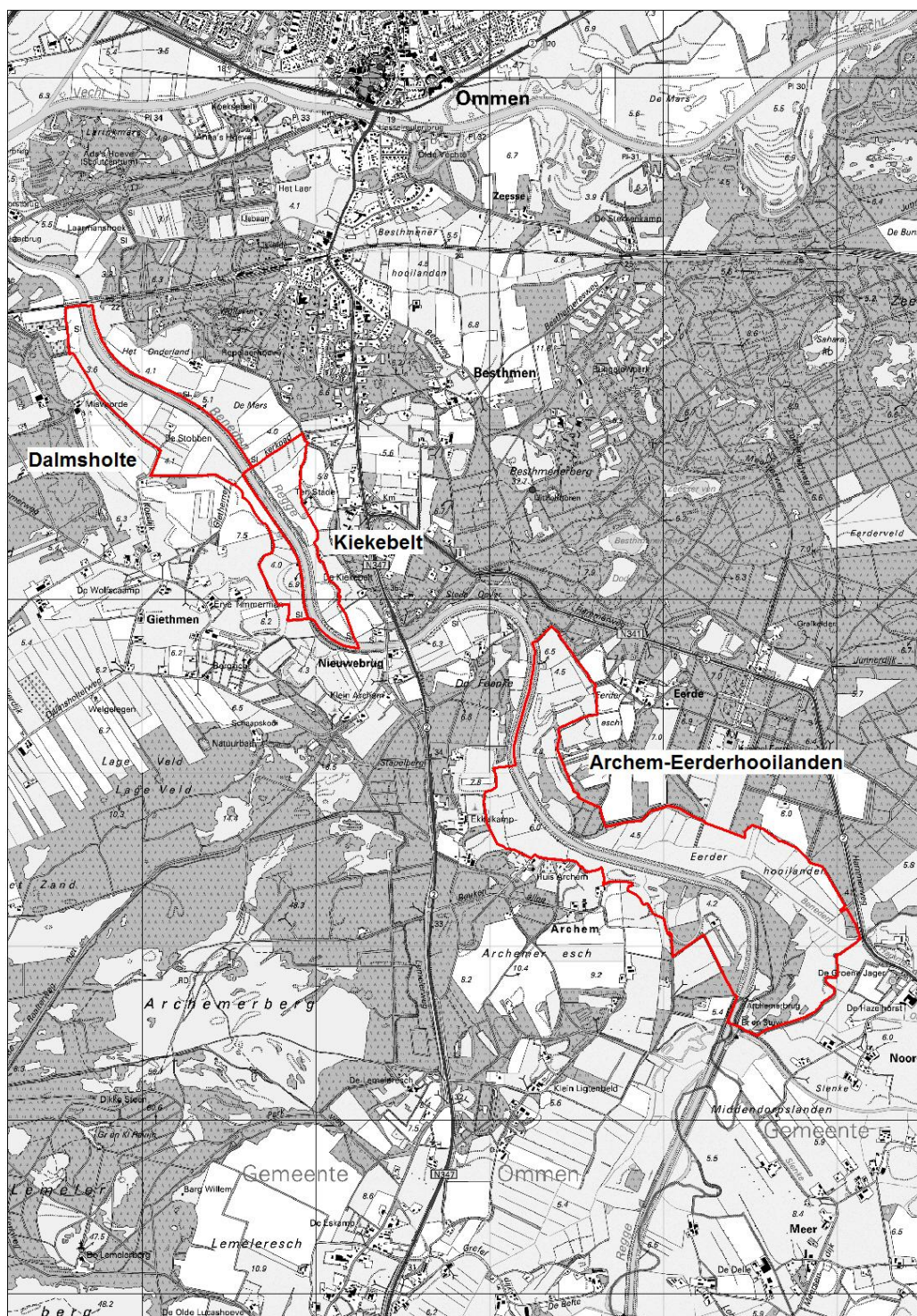
- Een meer natuurlijke Beneden Regge
- Het vasthouden van water
- Ruimte voor water tijdens hoogwatersituaties
- Een verbetering van de natuurwaarden
- Een verbetering van de recreatieve belevingswaarde

De hoofddoelstelling van het project luidt:

Het omvormen van de gekanaliseerde rivier tot een dynamisch en veerkrachtig watersysteem waarbij wordt voldaan aan de uitgangspunten van WB21 en de KRW en waarbij ongewenste verdroging en wateroverlast in het stroomgebied van de Beneden Regge tot een minimum worden beperkt, en gelijktijdig de natuurlijke waarden en recreatieve belevingswaarde van het gebied worden versterkt.

In een aantal deellocaties in de omgeving heeft reeds een herinrichting plaatsgevonden, zoals in de Archemermaten ten zuiden van de Archem-Eerderhooilanden, of vindt de herinrichting op dit moment plaats. In paragraaf 2.2 worden aan de hand van kaartbeelden de voorgenomen ontwikkelingen nader toegelicht.

Voor een nadere en meer uitgebreide toelichting op het Reggeherstelproject wordt verwezen naar het Overzichtsdocument en de projectplannen per deelgebied. (Eelerwoude, juli 2012).

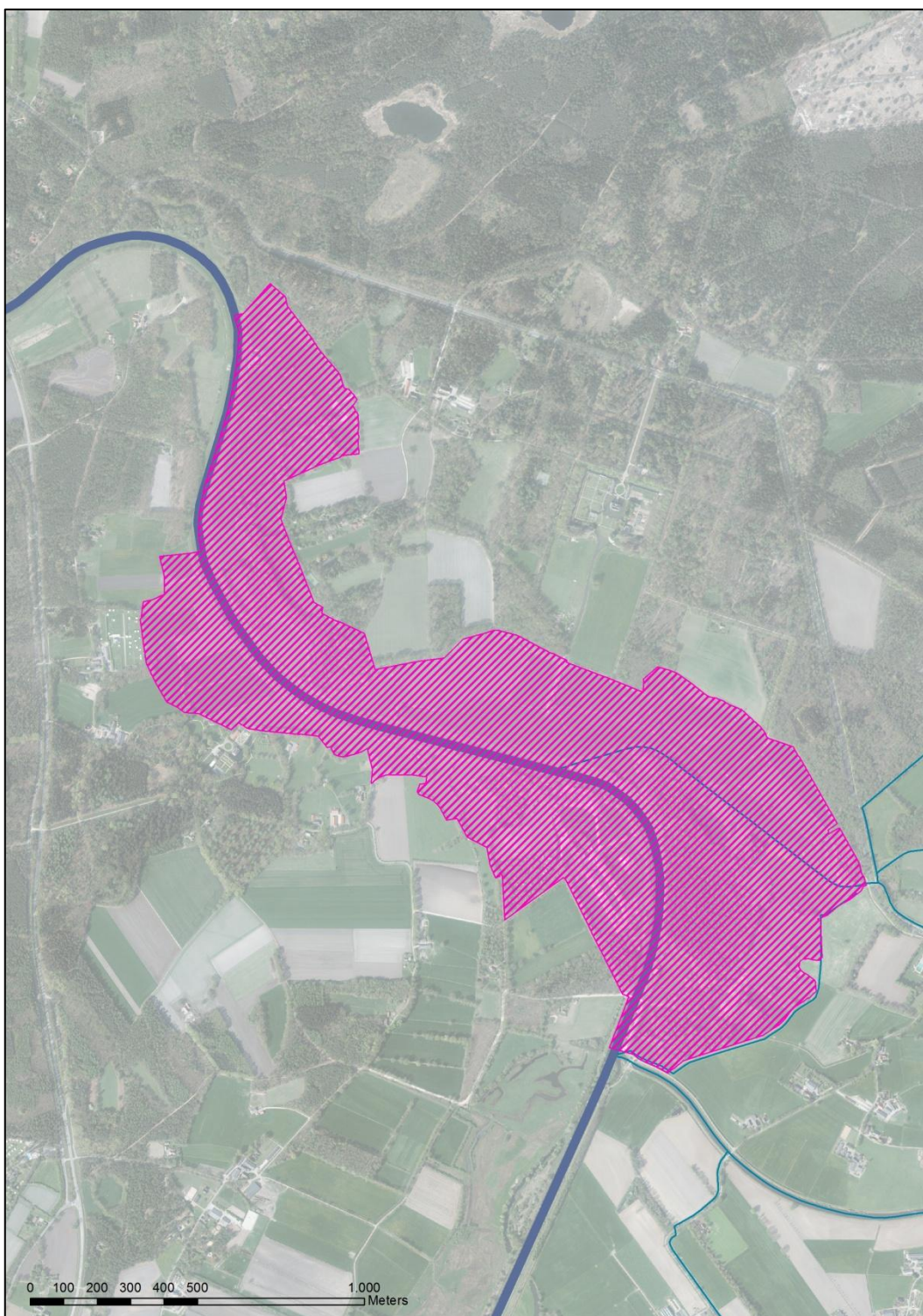
Figuur 1. Ligging en begrenzing deelgebieden Beneden Regge: Archem-Eerderhooilanden, Kiekebelt en Dalmsholte.

1.3 Integrale werkwijze voorkomt ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet

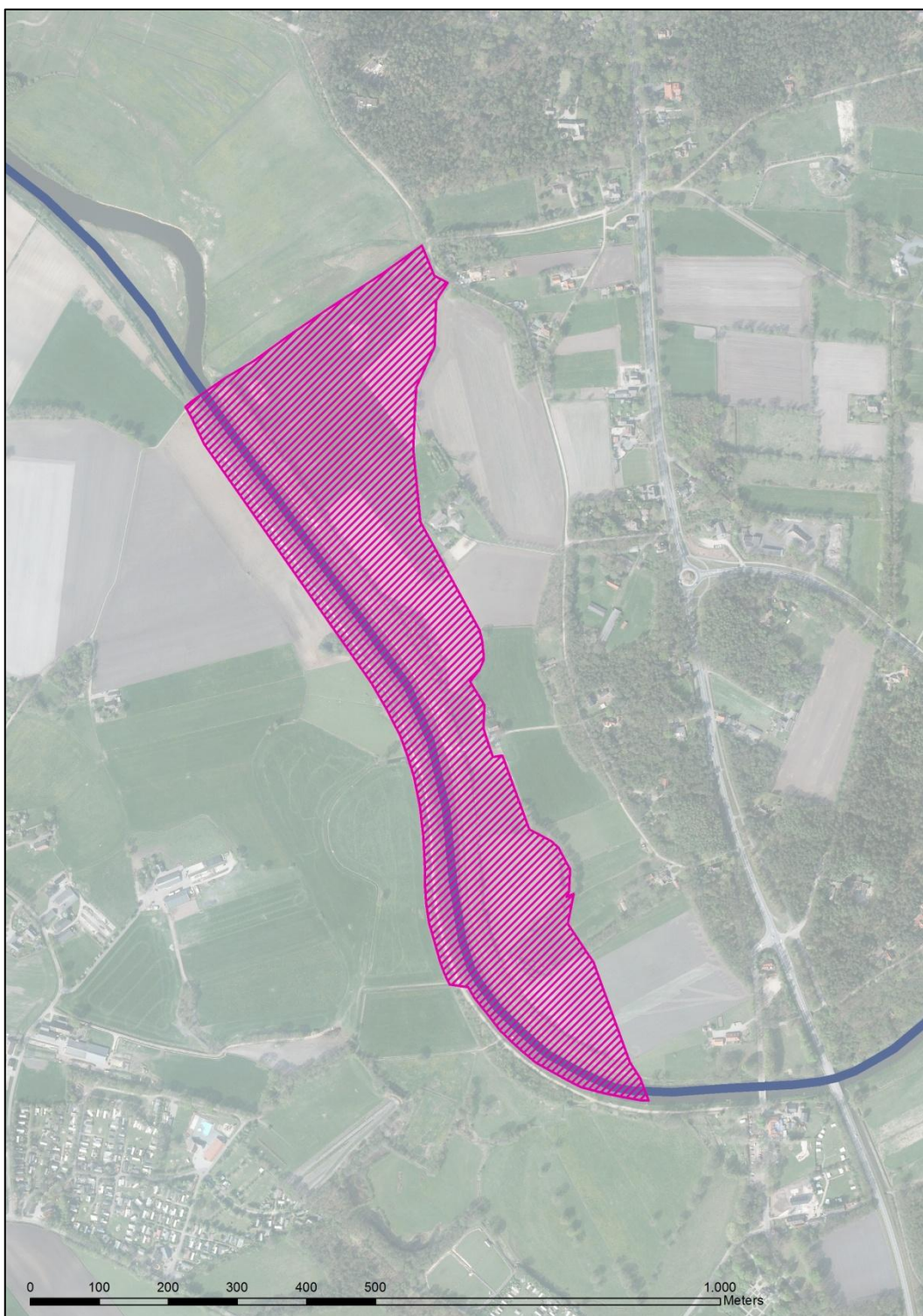
Eelerwoude is intensief betrokken bij het hele traject van de herinrichtingsplannen, zowel bij het ontwerp en technische uitwerking als op het vlak van ruimtelijke ordening (opstellen bestemmingsplan) en ecologie. Omdat de herinrichtingsplannen uiterlijk in 2013 gerealiseerd moeten zijn in verband met ILG-subsidie, heeft het planproces een relatief korte doorlooptijd. Met een integrale aanpak en nauwe samenwerking tussen de verschillende vakdisciplines binnen Eelerwoude, heeft het proces zich gericht op het voorkómen van overtreding van de Flora- en faunawet. Indien een negatief effect op een strikt beschermde soort dreigde te ontstaan, is dit vroegtijdig teruggekoppeld met het ontwerpteam, en is het ontwerp aangepast. Daar waar toch negatieve effecten kunnen ontstaan, worden deze weggenomen door het nemen van specifieke, mitigerende maatregelen die worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Dit werkprotocol maakt onderdeel uit van de contractdocumenten van de aannemer voor de uitvoering van de werkzaamheden. Door deze werkwijze worden negatieve effecten voorkomen, is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk en wordt een langdurige ontheffingsprocedure voorkomen.

1.4 Ligging en begrenzing projectgebied

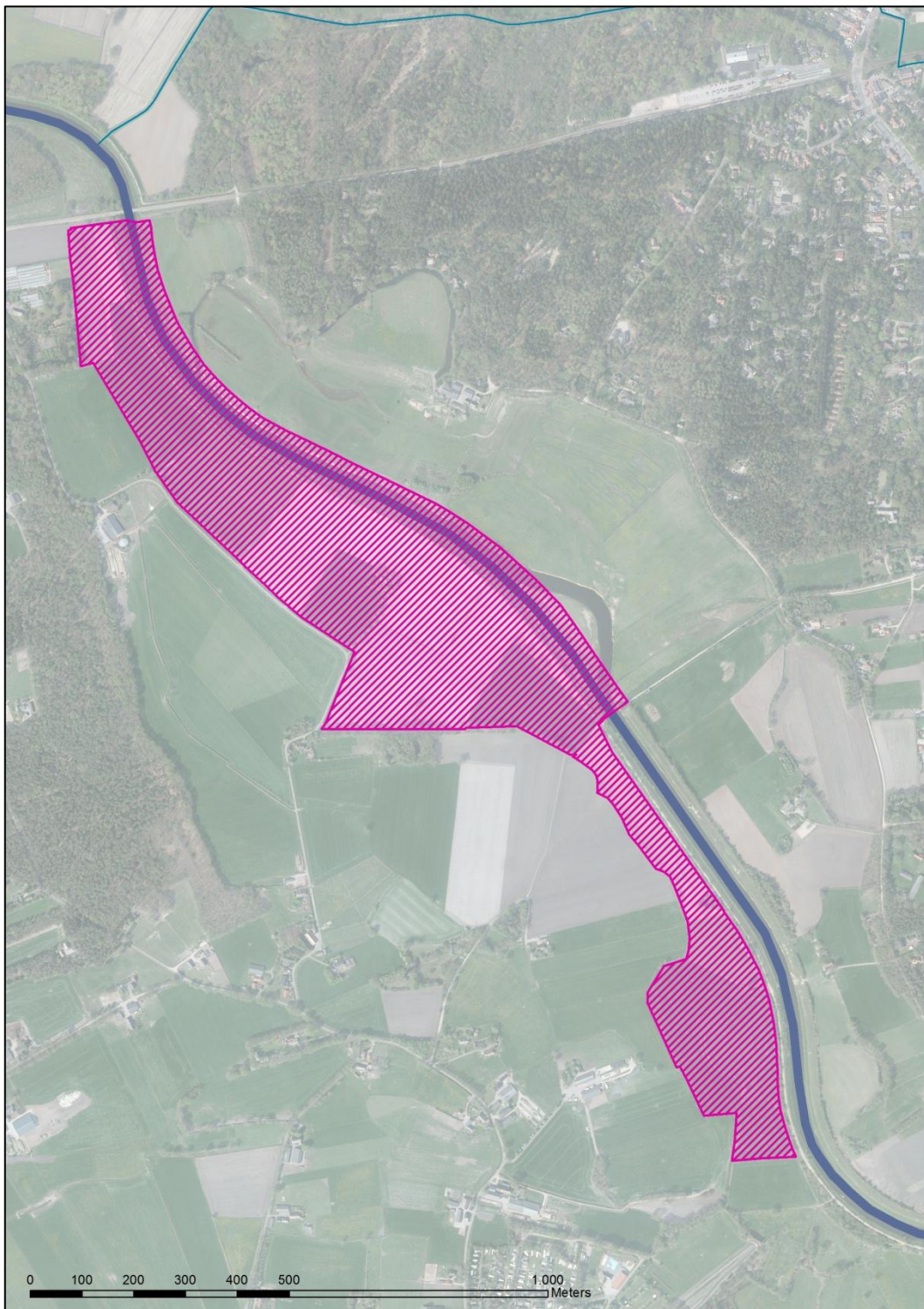
Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging en begrenzing van de drie verschillende deellocaties. In de figuren 2, 3 en 4 wordt de begrenzing per deelgebied aangegeven op een weergave van de luchtfoto.

Figuur 2. Weergave van het deelgebied Archem-Eerderhooilanden.

Figuur 3. Weergave van het deelgebied Kiegebelt.

Figuur 4. Weergave van het deelgebied Dalmsholte.

1. Regge ter hoogte van landgoed Eerde (Archem-Eerderhooilanden).

2. Graslanden, omgeving Kiekebelt.

3. Eerderhooilanden.

4. Regge net ten noorden van Eerderhooilanden.

5. Bruggetje over Beneden Hammer, Eerderhooilanden.

6. Graslanden ter hoogte van Huis Archem, links de kade langs de Regge.

Figuur 5. Overzicht van het projectgebied; deelgebieden Archem-Eerderhooilanden en Kiekebelt.

2

HUDIGE SITUATIE & VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

2.1 Huidige situatie

De Regge is de belangrijkste rivier in het westelijk deel van Twente en is onderverdeeld in drie delen, namelijk de Boven-, de Midden- en Beneden Regge. De Beneden Regge vormt het benedenstroomse deel en loopt van stuw Hankate tot aan de monding in de Vecht. Op de Beneden Regge wateren verschillende zijwaterlopen af, waaronder de Linderbeek en de Hammerwetering (figuur 6).

2.1.1 Archem-Eerderhooilanden

Het deelgebied Archem-Eerderhooilanden is circa 95 hectare groot en ligt op beide oevers van de Beneden Regge; aan de linkeroever ter hoogte van (Huis) Archem en aan de rechteroever de kade ter plaatse van de instroom van de Hammerwetering in de Regge. De Regge stroomt hier tussen de Archemerberg en de Besthemenerberg. Op de overgang naar de stuwwal aan de noordkant van de Regge, even buiten het projectgebied, ligt Kasteel Eerde. Het projectgebied gebied sluit aan op de herstelprojecten Archermaten (bovenstrooms) en Nieuwe Brug (benedenstrooms).

Landgoed Huis Archem heeft een behoorlijk aantal gronden, circa de helft van het projectgebied, langs de huidige Regge in bezit. Een groot deel van deze gronden zijn agrarisch in gebruik of bestaan uit (naald)bos. De gronden van Archem bezitten veel reliëf, droge zandkoppen, natte laagtes en oude meanders. Het is daarmee een gebied met veel (potentiële) natuurwaarden. Met name bij stuw Archem ligt een landschappelijk en ecologisch gezien bijzondere waardevolle afgesloten meander. In de huidige situatie dienen de Eerderhooilanden, in extreem hoogwaterperioden, als overstromingsvlakte van de Beneden Regge. De gronden zijn in eigendom van Natuurmonumenten en agrarisch in gebruik. Langs de rand van de Eerderhooilanden liggen enkele recreatiepaden waaronder het 'Reggepad' en het 'Overijssels Havezatenpad'

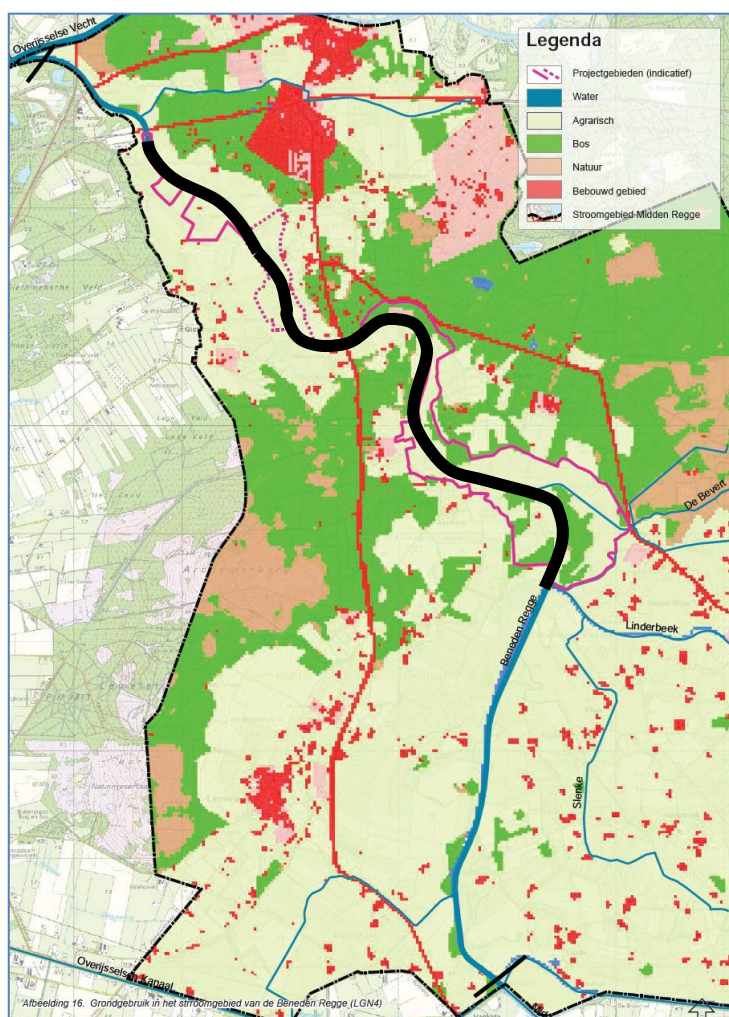
2.1.2 Kiekebelt

Het projectgebied Kiekebelt ligt aan de rechteroever van de Beneden Regge, ten noorden van de Besthemenerberg. Het gebied van circa 22 hectare groot sluit aan op de herstelprojecten Nieuwe Brug (bovenstrooms) en Dalmsholte (benedenstrooms). Ten westen wordt het projectgebied begrensd door hoger gelegen esgronden op de stuwwalflanken. De gronden zijn grotendeels in agrarisch gebruik. Aan weerszijden van de Regge liggen hier hogere (es)gronden, waardoor meanders tot circa 200 meter buiten de huidige Regge hebben bestaan. De essen op de flanken van de stuwwal vormen hier

vrij harde randen van het beekdal. Het 'Overijssels Havezatepad' en het 'Reggepad' lopen door het projectgebied aan de westzijde van de Regge.

2.1.3 Dalmsholte

Het projectgebied Dalmsholte ligt in Salland en maakt deel uit van de gemeente Ommen. Het projectgebied is circa 26 hectare groot en het ligt aan de linkeroever van de Regge. De gronden zijn, op een huiskavel na, agrarisch in gebruik (als weiland en akker). Enkele hectares (met natuurbeheer) zijn in bezit van Landschap Overijssel. Het agrarische cluster waar het gebied in ligt wordt aan de westkant begrensd door een bebost stuwwalrestant en aan de noordkant door de beboste omgeving van de Repelaarhoeve. Binnen het projectgebied is het hoogteverschil beperkt tot enkele meters. Aan de oostzijde van het gebied is in het verleden het project Onderland uitgevoerd. Het project Dalmsholte sluit hier op aan. In het westen wordt het gebied begrensd door de Koedijk en de spoorweg. In het zuiden sluit het project aan op het projectgebied van het Reggeherstelproject de Kiekebelt.

Figuur 6. Overzicht huidige situatie.

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt per deelgebied kort beschreven wat de voorgenomen plannen en ontwikkelingen zijn. Kaartbeelden van de nieuwe situaties zijn weergegeven in bijlage 4. Voor een meer uitgebreide toelichting op de voorgenomen ontwikkelingen wordt verwezen naar het Overzichtsdocument en de projectplannen per deelgebied, waaruit de nu volgende beschrijvingen zijn overgenomen. Opgemerkt wordt dat (structurele) wijzigingen in de voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot andere conclusies en adviezen in het kader van deze natuurtoets.

2.2.1 Deelgebied Archem-Eerderhooilanden

Inleiding

Het streefbeeld voor de Regge in het projectgebied Archem-Eerderhooilanden is om vier kilometer beekherstel realiseren. Dit gebeurt door de basisafvoer deels over bestaand tracé, en deels door voormalige meanders te leiden. Daarbij wordt de huidige loop op enkele plekken gedempt en grotendeels verondiept en versmalt. Hierdoor ontstaan hogere stroomsnelheden. De oevers worden natuurlijk en recreatief aantrekkelijker ingericht. Bij hogere afvoeren wordt het Reggedal benut voor meestromende waterberging. Het streven daarbij is om zowel de hoofdstroom, als het dal zelf zo natuurlijk mogelijk in te richten en de gronden die in agrarisch gebruik blijven als waterberging te benutten.

De hoofdloop krijgt een bodembreedte van 14 meter in het projectgebied Archem-Eerderhooilanden. De basisafvoer (1/100 tot 1/4 Q) zal volledig door de heringerichte hoofdstroom gaan. Bij hogere afvoeren (vanaf 1/4 Q) stroomt een deel van het projectgebied mee. Vanaf een jaarlijks hoogwatersituatie ($T=1$) wordt het gehele beekdal benut voor waterberging. Het profiel wordt in principe zo ingericht dat het overeenkomt met de natuurlijke situatie, dat in de binnenbochten flauwe taluds ontstaan en in de buitenbochten steile taluds.

Water

Het stroomprofiel van de Regge wordt hier kleiner. De bodembreedte wordt teruggebracht van circa 20 meter naar 14 meter. De bodem wordt gemiddeld met ongeveer 1,50 m verhoogd, variërend van 1,10 m tot 1,90 meter. De hoofdstroom loopt deels over bestaand tracé en deels door oude meanders. De Regge wordt natuurlijker ingericht. De oevers en kades van de Regge worden alternerend vergraven dan wel behouden om zo de bestaande flora en fauna de kans te geven zich na herinrichting weer snel uit te breiden. Herstel en verbreding van een bestaande afgesloten meander (ter hoogte van het erf aan de Marsweg 2) zorgt voor extra capaciteit bij hogere afvoeren.

Landschap en natuur

De gronden in het projectgebied worden ingericht als natuurlijk grasland. Sloten en greppels worden zoveel mogelijk gedempt. Enkele graslandpercelen in de zuidwesthoek van het projectgebied blijven in agrarisch gebruik. In het gebied rondom de hoogwatergeul wordt het bestaande opgaande groen gehandhaafd en op een aantal plaatsen, met name op de hoger gelegen delen, uitgebreid. Hier is ook plaats voor het geschikt maken van enkele delen van de buitenbocht als steile oever. Het huidige maten- en flierenlandschap wordt versterkt door de aanleg van enkele robuuste houtwallen.

Deze houtwallen hebben een goede opbouw van kern-, mantel- en zoomvegetatie en bestaan voor een groot deel uit meidoorn.

De bestaande poelen in het gebied blijven gehandhaafd. Om de natuurwaarden in het gebied te verhogen zijn een aantal nieuwe geïsoleerde poelen voorzien. In het zuiden van het gebied bevindt zich een oude eenmanses. Ook hier wordt nieuw bos aangeplant om zo de hogere grond te accentueren en om te voldoen aan de hoeveelheid benodigde boscompensatie. Binnen het projectgebied loopt een enkele bomenrij die nog connectie heeft met het oude huis Rhaan. Deze wordt voor zover mogelijk in ere hersteld. Ook worden er aan de westkant van het projectgebied enkele houtwallen aangelegd om daarmee enkele landschapsontsierende elementen aan het zicht te onttrekken. In het plan is rekening gehouden met enkele nieuwe erven die momenteel ontwikkeld worden. Deze erven komen op de hogere plekken in het gebied te liggen, buiten het bereik van de Regge.

Agrarisch gebruik

Binnen de begrenzing van dit projectgebied blijven gronden in gebruik als grasland, met voor een deel van de gronden een periodieke waterberging. Er zijn voornemens om door middel van grondruil meer ruimte beschikbaar te krijgen voor het realiseren van natuurdoelstellingen binnen het projectgebied.

Recreatie

Door de natuurlijke inrichting van de gronden en de meandering en stroming van het water wordt het gebied aantrekkelijker voor met name de recreanten vanaf het water. In het projectgebied Archem-Eerderhooilanden concentreren de wandel- en fietspaden zich aan de zuidkant, in de omgeving van stuw Archem. Een deel van deze recreatieve paden is reeds bestaand. De twee wandelpaden in het projectgebied worden gedeeltelijk verplaatst in oostelijke richting, om zo ruimte te creëren voor enkele nieuwe meanders van de Beneden Regge.

2.2.2 Deelgebied Kiekebelt

Inleiding

Het streefbeeld voor de Regge in het projectgebied Kiekebelt is om 1 kilometer beekherstel te realiseren. Daarnaast is het streven om één natuurlijk ingerichte waterloop te maken met een smallere, hogere bodem en meer ruimte voor water. Dit gebeurt door de basisafvoer grotendeels over bestaand tracé, en voor een klein deel door voormalige meanders te leiden en de huidige loop deels te verleggen, beperkt te verondiepen en te versmallen. Hierdoor ontstaan hogere stroomsnelheden. De oevers worden natuurlijk en recreatief aantrekkelijker ingericht. Bij hogere afvoeren stroomt het water ook door de oude afgesloten grote meander (in de zuidoosthoek van het projectgebied) en worden de gronden binnen het plangebied benut voor waterberging.

De basisafvoer (1/100 tot 1/4 Q) zal volledig door de heringerichte hoofdstroom gaan. Bij hogere afvoeren worden de gronden binnen het plangebied ingezet voor waterberging. Het profiel wordt in principe zo ingericht dat het overeenkomt met de natuurlijke situatie, dat in de binnenbochten flauwe taluds ontstaan en in de buitenbochten steile taluds. Met de herinrichting komen de kades binnen het plangebied te vervallen. De kade op de linkeroever blijft op de grens van het projectgebied blijft vooralsnog intact.

1. Kiekebelt.

2. Kiekebelt.

3. Dalmsholte; brug over Regge bij Giethemer kerkpad.

4. Dalmsholte.

5. Dalmsholte richting Onderland =(overzijde Regge).

6. Dalmsholte.

Figuur 7. Overzicht van het projectgebied; deelgebieden Kiekebelt en Dalmsholte.

Water

Het stroomprofiel van de Regge wordt hier kleiner. De bodembreedte wordt teruggebracht van circa 20 naar 14 meter en de bodem wordt gemiddeld met ongeveer 0,50 m verhoogd. De volwaardige hoofdstroom loopt grotendeels over bestaand tracé en voor een klein deel door oude meanders. Hiertoe wordt de huidige Regge gedeeltelijk gedempt, versmald en verondiept. De hoofdstroom en de uiterwaardenprofielen worden natuurlijk ingericht. De oevers en kades van de Regge worden alternerend vergraven dan wel behouden om zo de bestaande flora en fauna de kans te geven zich na herinrichting weer snel uit te breiden. Herstel en verbreding van een bestaande afgesloten meander (in de zuidoosthoek van het projectgebied) zorgt voor extra capaciteit bij hogere afvoeren.

Landschap en natuur

De gronden in het projectgebied worden ingericht als natuurlijk grasland. Sloten en greppels worden zoveel mogelijk gedempt. In het gebied rondom de hoogwatergeul wordt het bestaande opgaande groen gehandhaafd en op een aantal plaatsen, met name op de hoger gelegen delen, versterkt met een goede mantelzoom vegetatie. Hier is ook plaats voor het geschikt maken van enkele delen van de buitenbocht als steile oever met eventueel enkele omgetrokken boomstammen. De bestaande poel in het gebied blijft gehandhaafd. Om de natuurwaarden in het gebied te verhogen is tevens een nieuwe geïsoleerde poel voorzien.

Recreatie

Door de natuurlijke inrichting van de gronden en de meandering en stroming van het water wordt het gebied aantrekkelijker voor met name de recreanten vanaf het water. De bestaande recreatieve route over de linker kade blijft gehandhaafd.

2.2.3 Deelgebied Dalmsholte

Inleiding

Het streefbeeld voor de Regge in het projectgebied Dalmsholte is om 1,5 kilometer beekherstel te realiseren. Dit gebeurt door de dijk te verwijderen. Daarbij wordt de huidige loop voor een deel verlegd en versmalt. Bij hogere afvoeren bieden enkele omliggende gronden bergingsruimte. Hierdoor ontstaan hogere stroomsnelheden. De oevers worden natuurlijk en recreatief aantrekkelijker ingericht. Het streven daarbij is om de hoofdstroom natuurlijker vorm te geven en de gronden die in agrarisch gebruik blijven als waterberging te benutten. Het projectgebied sluit aan op Reggeherstelproject Onderland.

De basisafvoer (1/100 tot 1/4 Q) zal volledig door de heringerichte hoofdstroom gaan. Bij hogere afvoeren worden de gronden binnen het projectgebied ingezet voor waterberging. Het profiel wordt in principe zo ingericht dat het overeenkomt met de natuurlijke situatie, waarbij in de binnenbochten flauwe taluds ontstaan en in de buitenbochten steile taluds. Met de herinrichting komen de kades binnen het projectgebied gedeeltelijk te vervallen

Water

Het stroomprofiel van de Regge wordt hier kleiner. De bodembreedte wordt teruggebracht van circa 20 meter naar 14 meter. De bodemhoogte blijft nagenoeg onveranderd en wordt aangesloten op bovenstrooms en benedenstrooms gelegen projectgebieden (Kiekebelt en Laarmanshoek). De nieuwe loop van de Regge loopt deels over het bestaande tracé en deels door een oude meander. De huidige Regge wordt hierbij versmald en natuurlijker ingericht. De oevers van de huidige Regge worden alternerend vergraven dan wel behouden om zo de bestaande flora en fauna de kans te geven zich na herinrichting weer snel uit te breiden. Herstel en verbreding van een bestaande afgesloten meander zorgt voor extra capaciteit bij hoogwater.

Agrarisch gebruik

Op de lage graslanden is het de bedoeling om waterberging te realiseren. Met betreffende eigenaren zal getracht worden hierover overeenstemming te krijgen. De hogere gronden blijven geschikt voor landbouwkundig gebruik.

Landschap en natuur

Enkele percelen in het projectgebied en de gronden onder de huidige dijk worden ingericht als natuurlijk grasland. Sloten en greppels worden zoveel mogelijk gedempt. In het gebied rondom de Regge wordt het bestaande opgaande groen gehandhaafd en uitgebreid met een nieuw bosje op een hogere kop. Het huidige maten- en flierenlandschap wordt versterkt door herstel van houtwallen en de aanleg van enkele nieuwe houtwallen. Deze houtwallen hebben een opbouw van kern-, mantel- en zoomvegetatie en bestaan voor een deel uit meidoorn.

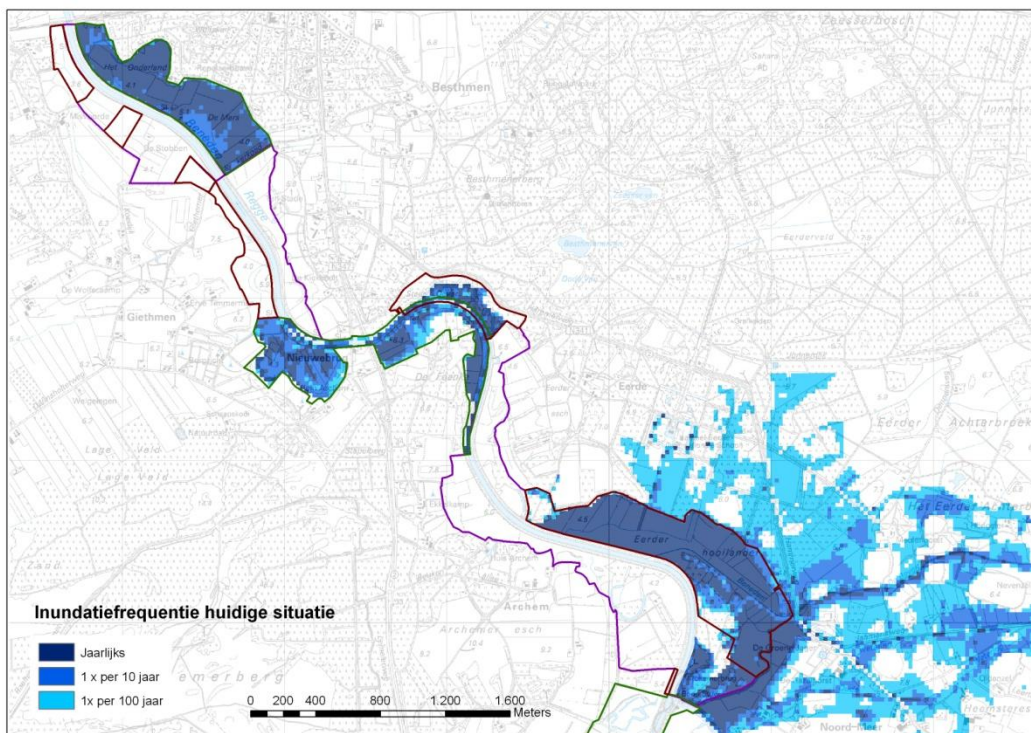
Recreatie

Door de natuurlijke inrichting van de gronden en de meandering en stroming van het water wordt het gebied aantrekkelijker voor zowel waterrecreanten als recreanten die door het gebied wandelen.

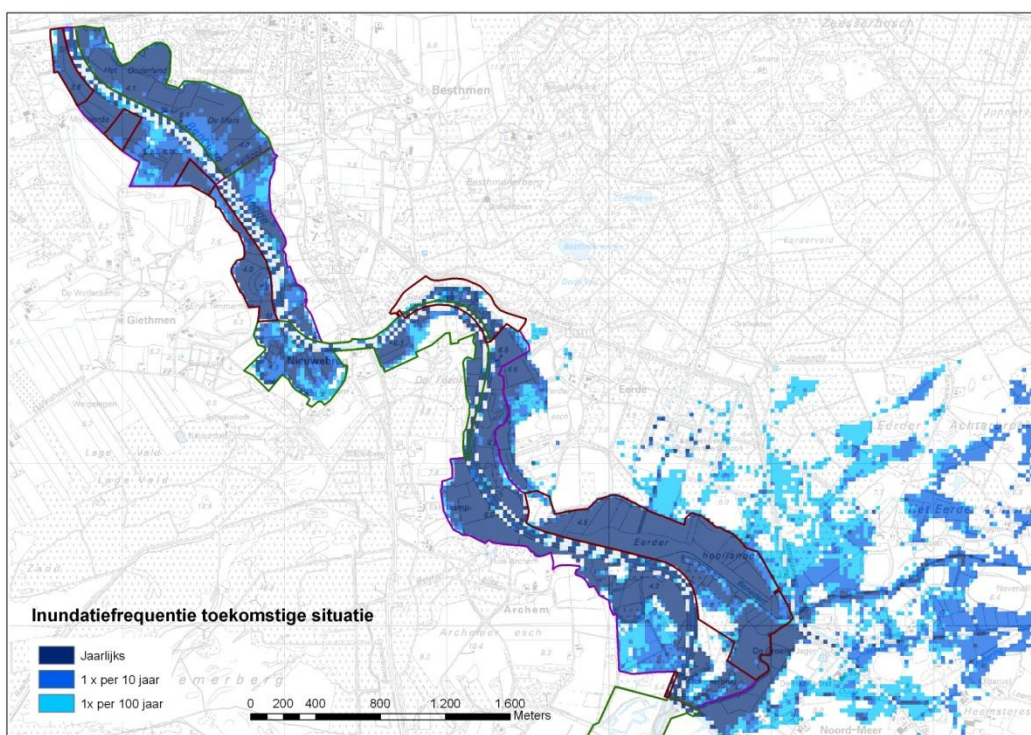
2.2.4 Effecten op de waterhuishouding

Door de aanpassing van de loop van de Regge en het verwijderen van aanwezige kades neemt de dynamiek en de veerkracht van de Beneden Regge toe en treden er veranderingen op in inundatiepatronen. De inundaties die optreden worden voor de situatie $T=1$, $T=10$ en $T=100$ weergegeven in afbeeldingen 8 en 9. $T=1$ laat de inundatiegebieden zien bij een situatie die zich gemiddeld eens per jaar voordoet. $T=100$ laat de inundatiegebieden zien bij een situatie die zich gemiddeld eens per 100 jaar voordoet. In deze effectberekeningen is rekening gehouden met het feit dat inundaties in de Beneden Regge in zeer extreme omstandigheden mede afhankelijk zijn van de peilen op de Vecht. De nieuwe inrichting leidt tot een toename van waterberging in het dal van de Beneden Regge en zorgt voor een afname van het inundatierisico voor de gronden buiten het projectgebied.

De maximale optredende peilen in het ontwerp zijn iets lager dan de maximale optredende peilen in de huidige situatie. Dit is een gevolg van het creëren van ruimte voor water in het Reggedal. Bij lage zomerafvoeren en gemiddelde winterafvoeren wordt het peil wat hoger dan in de huidige situatie.

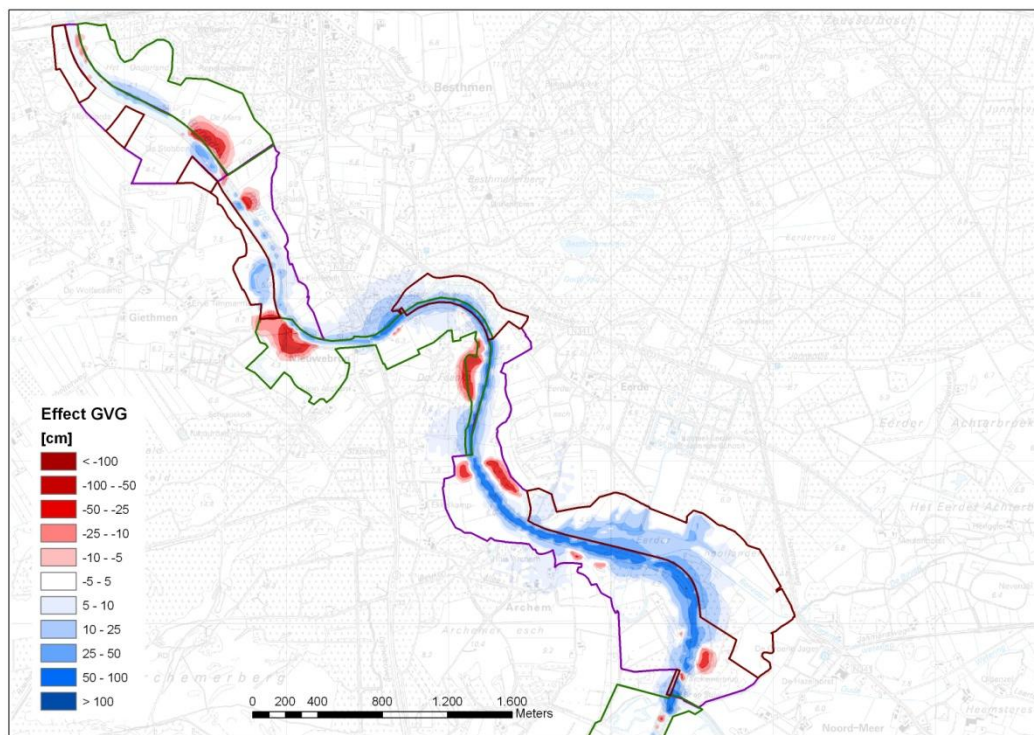
Figuur 8 en 9. Overzicht Inundatiefrequentie huidige situatie (boven) en toekomstige situatie (onder). Bron: Waterschap Regge & Dinkel, 2012.

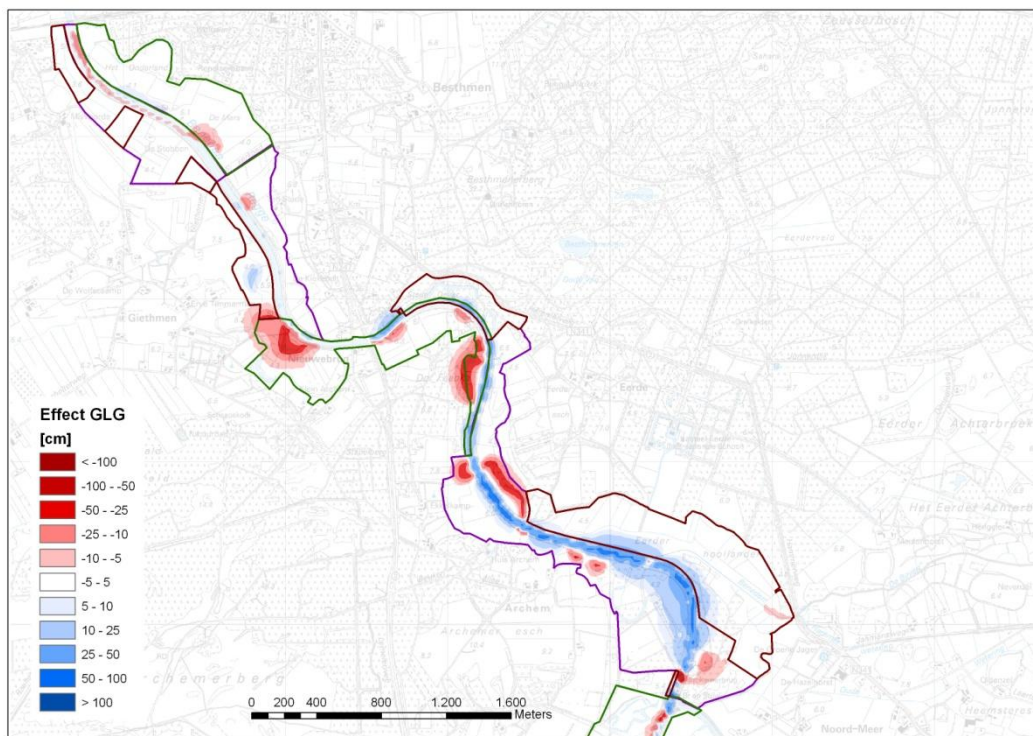
Om inzicht te krijgen in de optredende effecten op de grondwaterstanden zijn met behulp van een grondwatermodel van het waterschap deze grondwatereffecten berekend (figuren 10,11 en 12).

De effecten laten zien dat voornamelijk in het beekdal langs de gehele Beneden Regge over het algemeen een stijging van de optredende grondwaterstanden zien. Deze effecten treden voornamelijk op direct rondom de Regge en ter hoogte van de steile oever waar het Reggedal op haar smalst is en detailafwatering in en direct grenzend aan het dal veelal afwezig is. De optredende daling van grondwaterstanden is lokaal van aard en veelal een gevolg van het aansluiten van oude meanders.

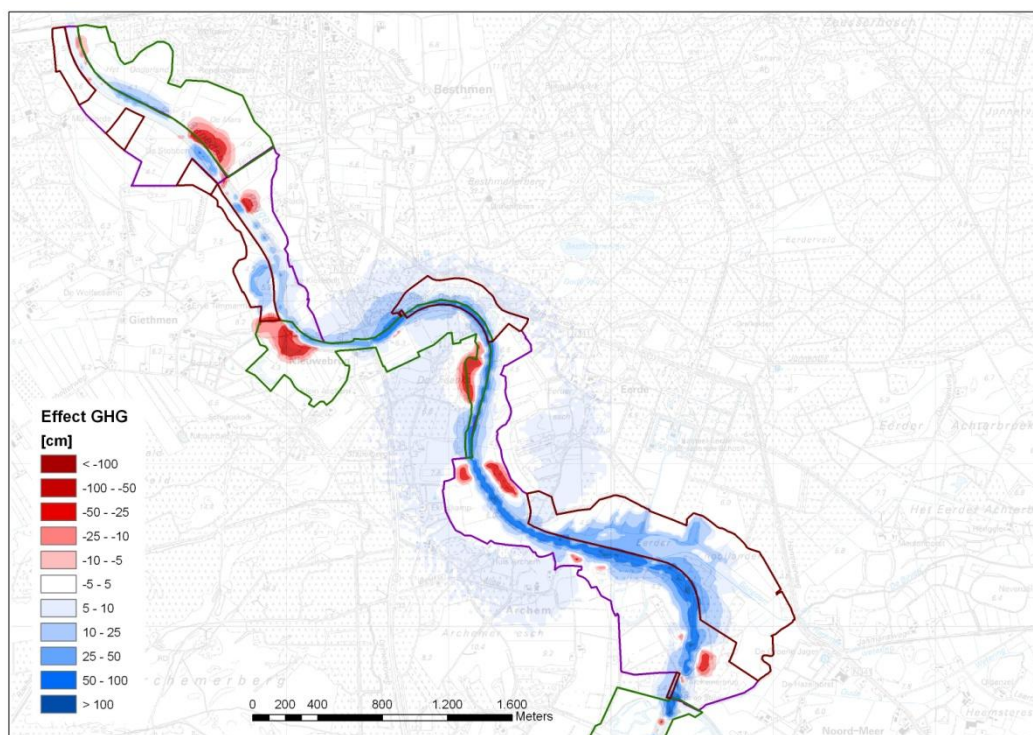
In de kaartbeelden is ter hoogte van de Archemerberg in de GVG en GHG situatie een verhoging van het grondwater te zien. Dit heeft te maken met het feit dat daar geen waterlopen aanwezig zijn, omdat het huidige grondwater zich ver onder maaiveld (meer dan 2 meter) bevindt. Het effect voor de feitelijke gebruikssituatie is daarom gering.

Figuur 10. Overzicht effect op de Gemiddelde Voorjaarsgrondwaterstand (GVG). Bron: Waterschap Regge & Dinkel, 2012.

Figuur 11. Overzicht effect op de Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG). Bron: Waterschap Regge & Dinkel, 2012.

Figuur 12. Overzicht effect op de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG). Bron: Waterschap Regge & Dinkel, 2012.

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998 en EHS-beleid) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

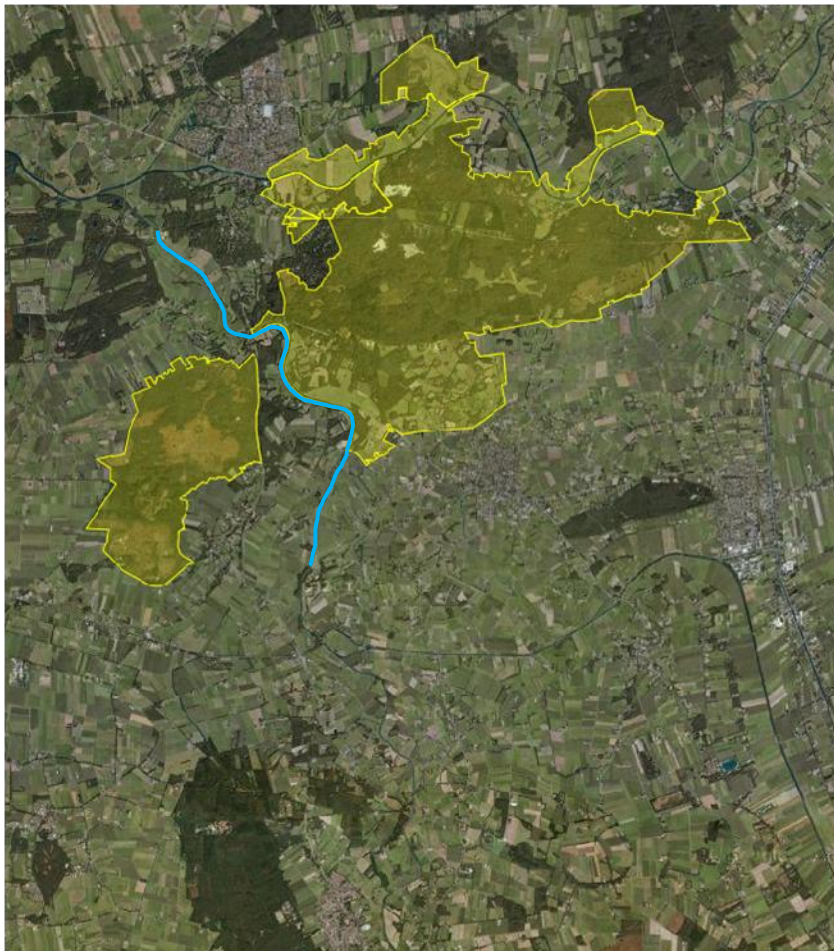
Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Op deze groep van soorten wordt in dit onderzoek niet uitgebreid ingegaan. Voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

De Regge ter hoogte van het deelgebied Archemer Hooilanden valt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Regge' (figuur 13). Voor dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor 13 habitattypen (o.a. stuifzandheiden, zure vennen, zandverstuivingen, droge heiden, stroomdalgraslanden, jeneverbesstruwelen, ruigten, zomen en oude eikenbossen) en 6 habitatsoorten (meervleermuis, bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, rivierdonderpad en kamsalamander). Door Ecogroen is in 2011 een uitgebreide habitattoets uitgevoerd (Alberts, 2011). Het deelgebied Dalmsholte maakte nog geen onderdeel uit van het projectgebied in 2011. In hoofdstuk 6 wordt de ontwikkeling van dit deelgebied daarom alsnog getoetst.

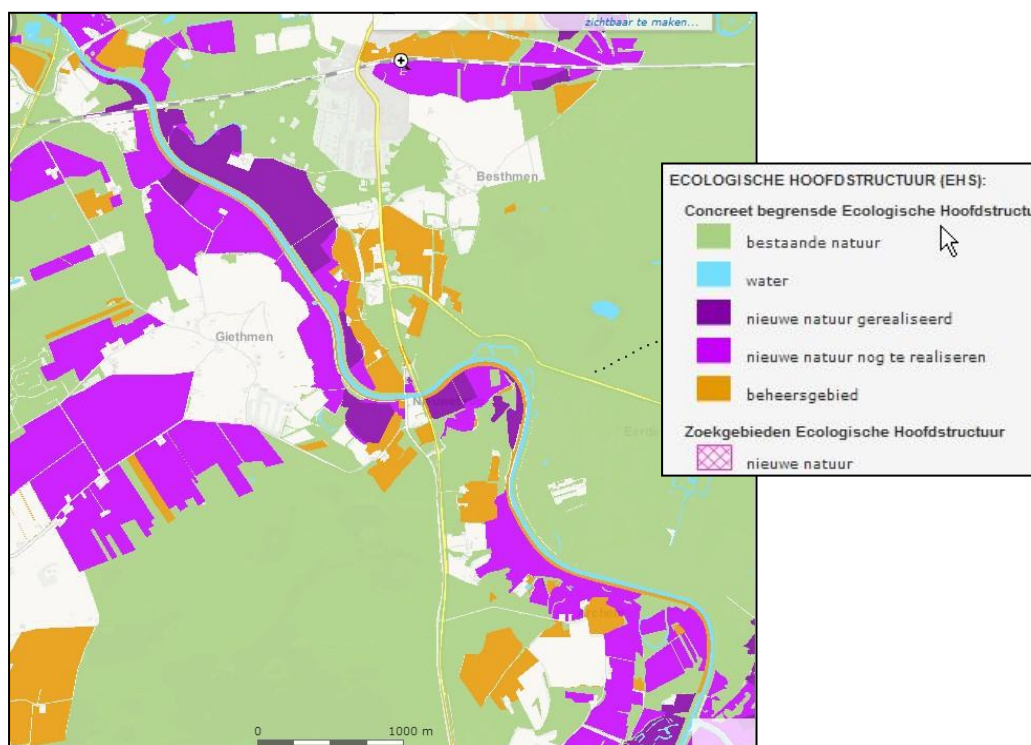
Figuur 13. Ligging projectgebied (blauwe lijn) ten opzichte van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Regge (www.synbiosys.alterra.nl).

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

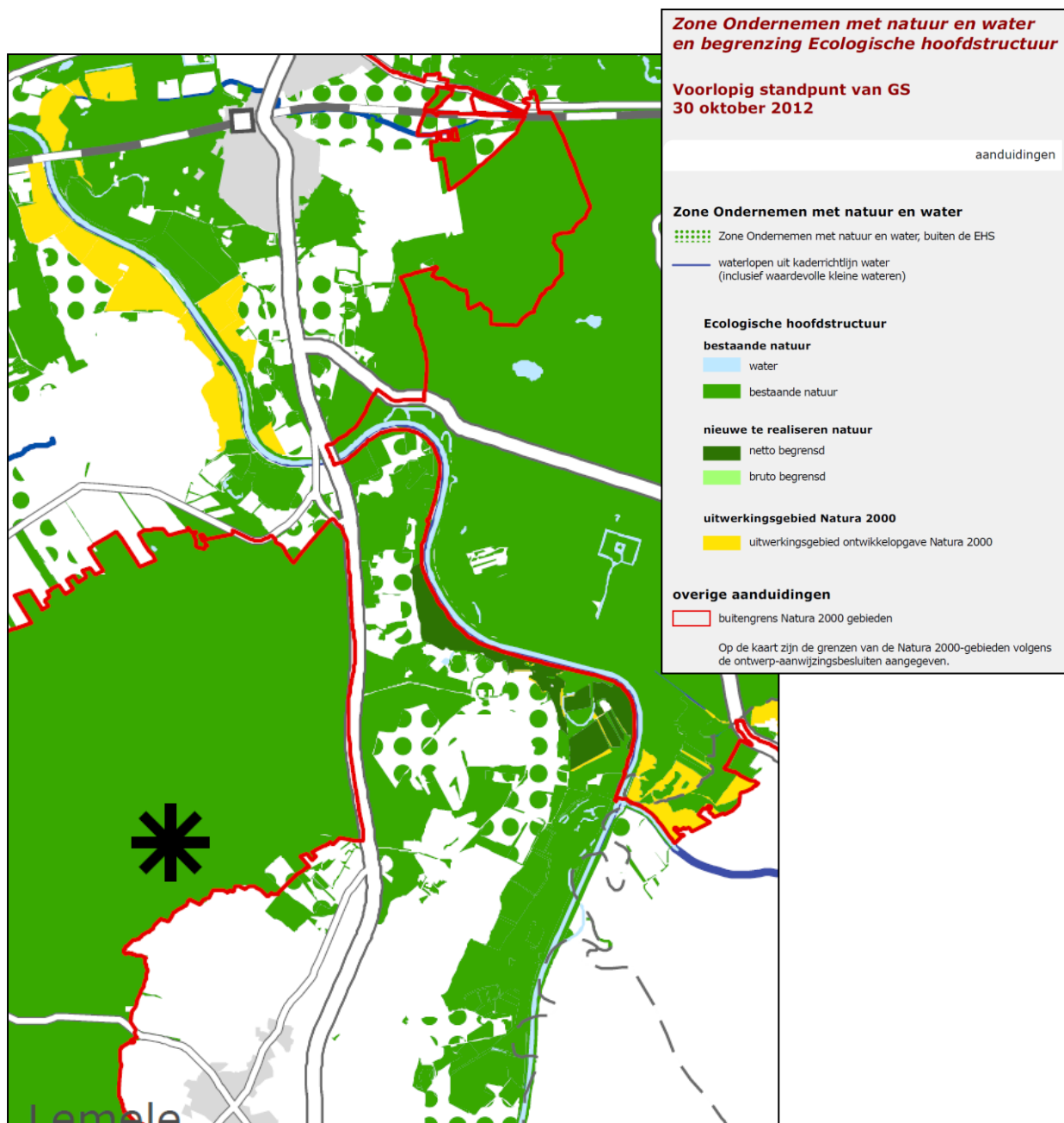
De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Figuur 14a geeft een overzicht van de huidige EHS-begrenzing waaruit blijkt dat nagenoeg het gehele projectgebied begrensd is als EHS.

Bij het schrijven van deze rapportage heeft Gedeputeerde Staten op 30 oktober 2012 een voorlopig standpunt ingenomen over de (her)begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur, inclusief de ontwikkelopgave Natura 2000 en de uitgangspunten en begrenzing van de Zone Ondernemen met Natuur en Water. Op 28 november 2012 consulteren Gedeputeerde Staten de Provinciale Staten over de voorgenomen begrenzing Ecologische Hoofdstructuur. Begin december besluiten Gedeputeerde Staten welke begrenzing van de EHS en de Zone Ondernemen met Natuur en Water ze in de ontwerp Omgevingsvisie opneemt (bron: www.overijssel.nl).

Ook in nieuwe situatie ligt het projectgebied grotendeels binnen de EHS (figuur 14b). Het deelgebied Archem-Eerderhooilanden valt grotendeels binnen de bestaande EHS, delen zijn begrensd als 'Uitwerkingsgebied ontwikkelopgave Natura 2000' en 'Nieuw te realiseren natuur'. De Kiegebelt is deels begrensd als Bestaande natuur, deels als Uitwerkingsgebied. Dalmscholte is geheel begrensd als Uitwerkingsgebied.

Figuur 14a. Overzicht huidige EHS- begrenzing ('www.gisopenbaar.overijssel.nl).

Figuur 14b. Overzicht begrenzing 'Zone Ondernemen met Natuur en Water' en Ecologische Hoofdstructuur', voorlopig standpunt GS 30 oktober 2012.

4

METHODE

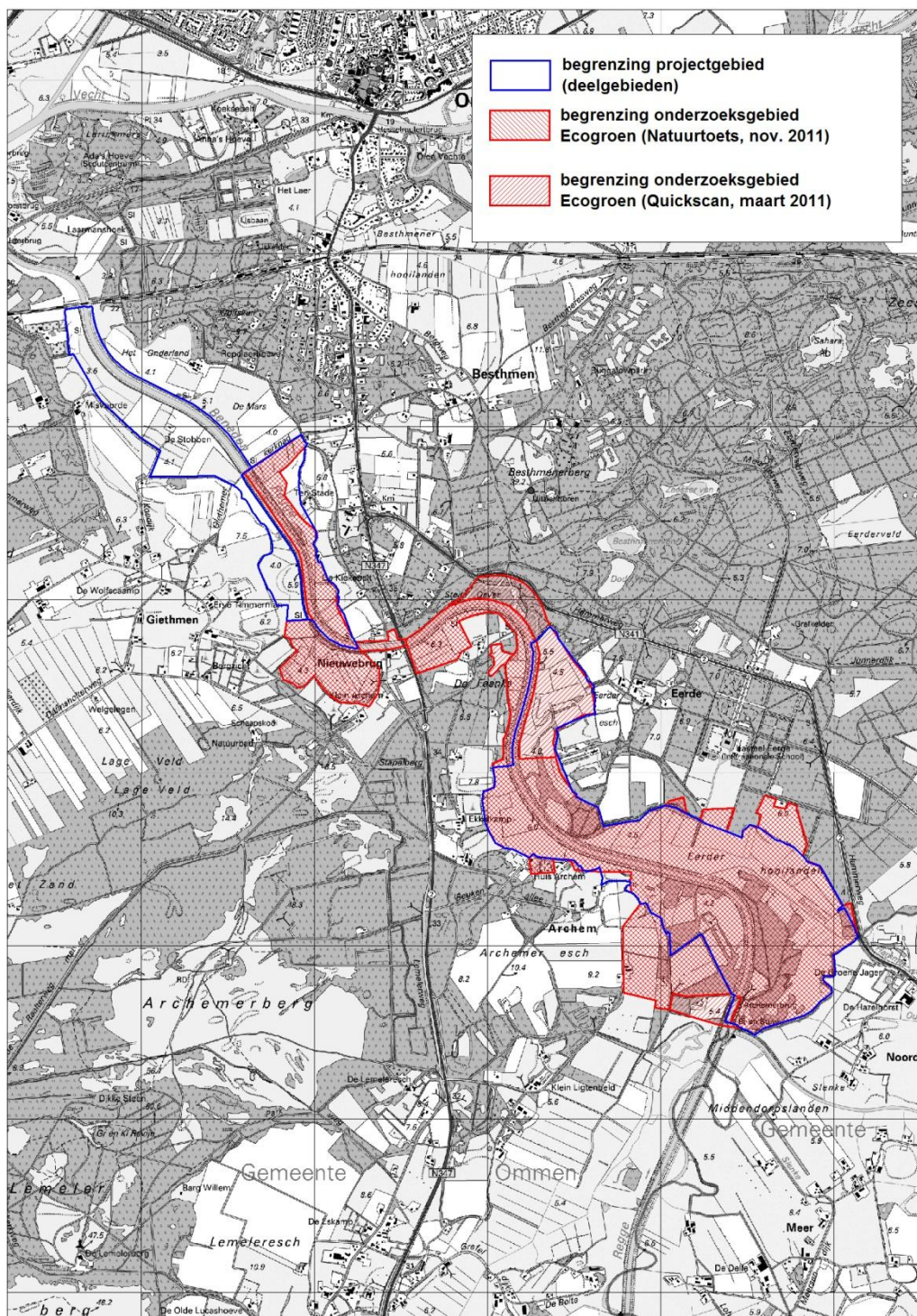
De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bureauonderzoek en een aantal specifieke veldbezoeken.

4.1 Bureauonderzoek

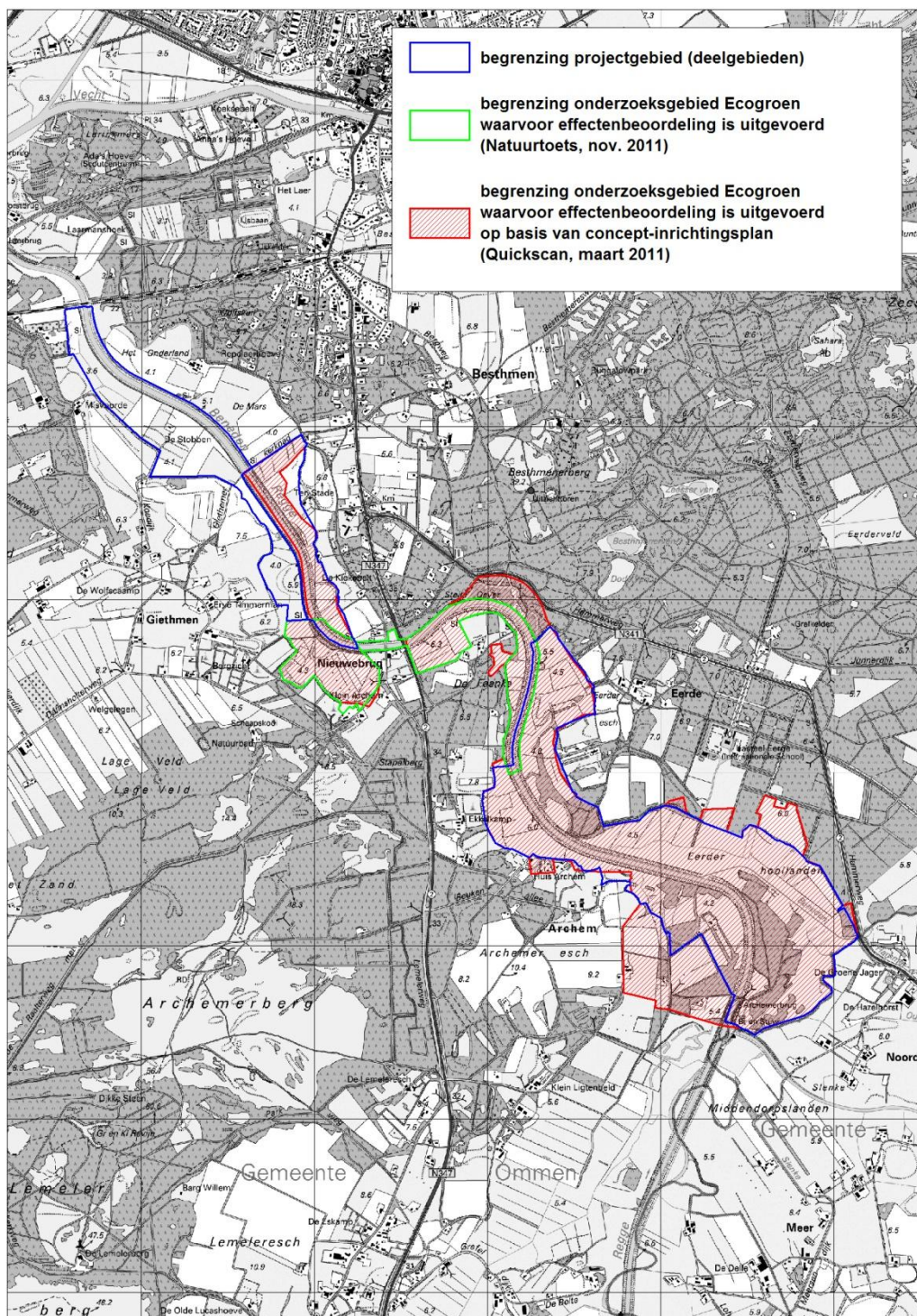
Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van het natuuronderzoek door Ecogroen Advies uit 2011 en 2012 dat is weergegeven in een drietal rapporten (*Quickscan, maart 2011 / Natuurtoets, november 2011 / Habitattoets, november 2011*). Figuur 15 geeft een overzicht van de door Ecogroen onderzochte gebiedsdelen. Figuur 16 geeft een overzicht van de gebiedsdelen waarvoor door Ecogroen een effectenbeoordeling in het kader van de Flora- en faunawet is uitgevoerd.

Daarnaast is gebruik gemaakt van flora- en faunaonderzoeken in en rond de deelgebieden die in periode van 2008 tot en met 2012 door Eelerwoude zijn uitgevoerd. Aanvullend is informatie over flora en fauna verzameld uit een aantal provinciale en/of regionale verspreidingsatlassen en rapporten. Voor een overzicht van geraadpleegde bronnen verwijzen we u naar de literatuurlijst.

Bij de Provincie Overijssel en Waterschap Regge en Dinkel is digitale informatie opgevraagd over aanwezige flora en fauna. Tot slot is de site waarneming.nl gecontroleerd op aanvullende waarnemingen uit de periode van 1 januari 2000 tot 1 oktober 2012.

Figuur 15. Overzicht van de door Ecogroen Advies in 2011 onderzochte gebiedsdelen (in rood) ten opzichte van de projectgebieden (blauwe lijn).

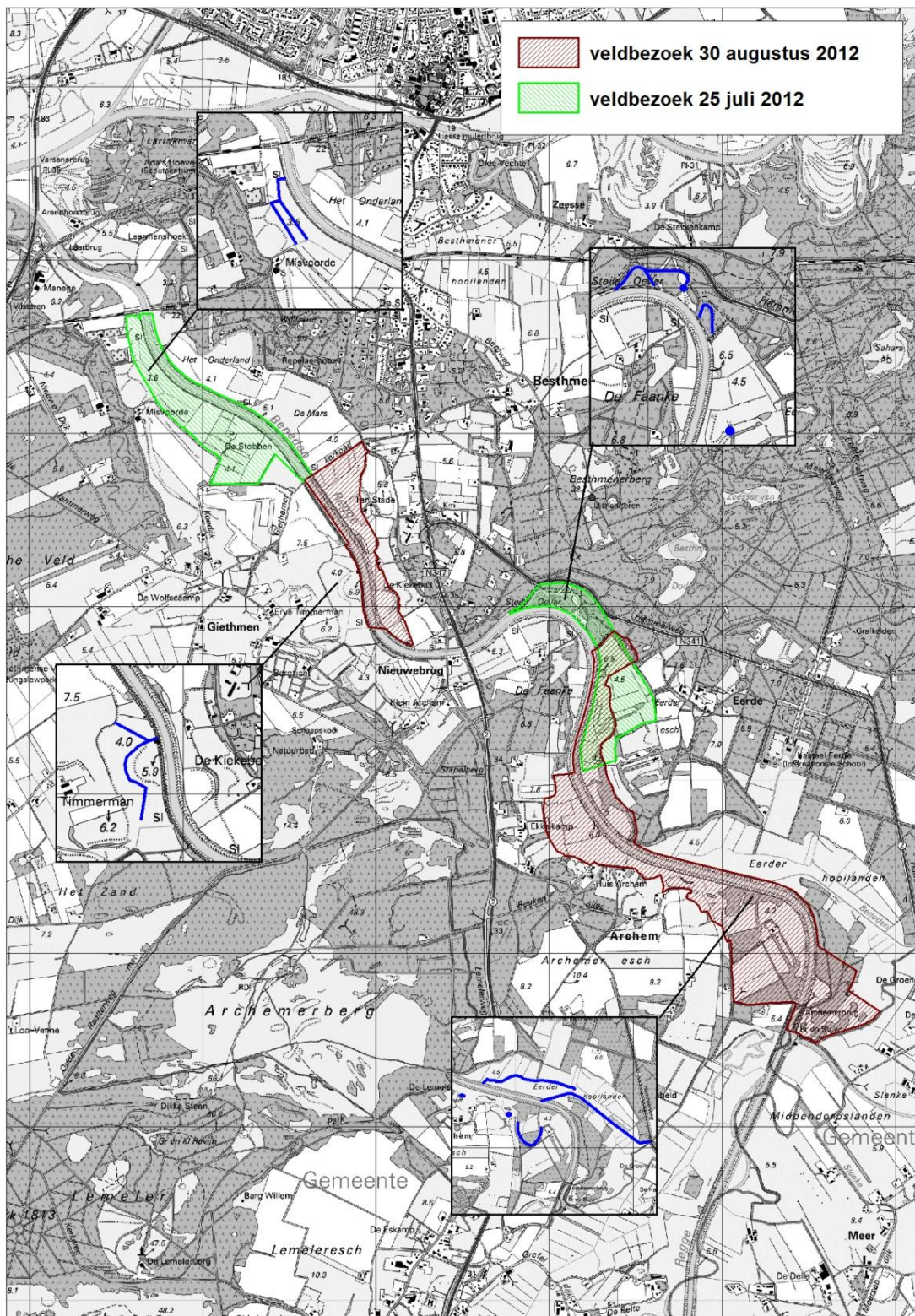

Figuur 16. Overzicht van de door Ecogroen Advies in 2011 onderzochte gebiedsdelen (rode en groene lijn) waarvoor een effectenbeoordeling in het kader van de Flora- en faunawet heeft plaatsgevonden. Bij de Quickscan (rode lijn) zijn de effecten beoordeeld op basis van een concept-inrichtingsplan uit januari 2011, bij de Natuurtoets (groene lijn) zijn de effecten beoordeeld op basis van een definitieve inrichtingsschets van september 2010. Het projectgebied is met een blauwe lijn weergegeven.

4.2 Veldonderzoek

In aanvulling op het bureauonderzoek zijn op 25 juli, 30 augustus en 6 december 2012 een drietal veldbezoeken uitgevoerd. De aandacht ging uit naar de zwaarder beschermde soorten waar, op basis van de op dat moment bekende inrichtingsplannen, effecten konden worden verwacht. Tijdens de veldbezoeken die overdag zijn uitgevoerd door V. de Lenne, ecologisch adviseur bij Eelerwoude, zijn in juli en augustus een aantal waterelementen bemonsterd met behulp van een schepnet (Ravon-steeknet, maaswijdte 3 mm). Tijdens het veldbezoek op 6 december is de Regge afgelopen en geïventariseerd op de aanwezigheid van steilranden als nestlocatie voor oeverzwaluw en ijsvogel. Tevens is de te kappen beplanting geïnspecteerd op de mogelijke aanwezigheid van boomholten, horsten en nestkasten. Enkele holten zijn gecontroleerd met behulp van een boomcamera op de geschiktheid en mogelijke aanwezigheid van vleermuizen of uilen. Figuur 17 geeft een overzicht van de in juli en augustus bezochte gebiedsdelen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden voor het waarnemen van diverse soorten en soortgroepen. Genoemde veldmedewerker heeft een meerjarige ervaring met de diverse soorten en soortgroepen.

De veldbezoeken zijn bedoeld om een zo goed mogelijke indruk te krijgen van aanwezige beschermde soorten en (potentiële) verblijfplaatsen en geven in die zin geen volledig beeld. Op basis van onze gebiedskennis en ervaring met de Flora- en faunawet verwachten wij dat deze veldinspanning, in combinatie met de informatie uit het bureauonderzoek, in deze situatie voldoende inzicht geeft in de aanwezigheid en verspreiding van beschermde soorten, om zo te komen tot een afdoende effectenbeoordeling en toetsing van de ontwikkelingen aan de natuurwetgeving.

Figuur 17. Overzicht van de door Eelerwoud in 2012 uitgevoerde veldbezoeken en eenmalig bemonsterde waterelementen (inzet).

5

ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE

5.1 Planten

5.1.1 Voorkomen en functie

Beschermde soorten

Binnen en rondom het projectgebied zijn een twaalfstal beschermde plantensoorten aangetroffen (figuur 18). Binnen de begrenzing van de drie deellocaties gaat het om zes beschermde soorten: gewone dotterbloem en grasklokje (tabel 1 Flora- en faunawet) en de matig beschermde (tabel 2-soorten Flora- en faunawet) jeneverbes, waterdrieblad, steenanjer en brede orchis. De waarnemingen van beschermde plantensoorten concentreren zich op de kades en dijklichamen van de deelgebieden Kiekebelt en Archem-Eerderhooilanden (vnl. grasklokje en steenanjer), een boscomplex in Archem-Eerderhooilanden (jeneverbes) en een slootrand in Dalmsholte (gewone dotterbloem). In de graslanden binnen de Archem-Eerderhooilanden komt op diverse plaatsen gewone dotterbloem voor. Hier zijn tevens brede orchis en waterdrieblad vastgesteld. De waarnemingen zijn uit resp. 1993 en 1996. Of deze soorten in 2012 ook nog aanwezig waren is niet onderzocht.

Rode Lijst-soorten

Binnen en rondom het projectgebied zijn een zeventiental plantensoorten van de Rode Lijst 2004 aangetroffen (figuur 19). Binnen de drie deelgebieden gaat het om 12 soorten: waterdrieblad (gevoelig), wateraardbei (gevoelig), veenreukgras (kwetsbaar), stomp fonteinkruid (kwetsbaar), steenanjer (kwetsbaar), korenbloem (gevoelig), kleine valeriaan (kwetsbaar), kleine pimperl (kwetsbaar), kamgras (gevoelig), jeneverbes (gevoelig), brede orchis (kwetsbaar) en borstelbies (gevoelig). De waarnemingen zijn verspreid over de deelgebieden gedaan, een concentratie van waarnemingen is aanwezig rond de kades en dijklichamen van Kiekebelt en een natte laagte in de Archem-Eerderhooilanden.

5.1.2 Effecten en toetsing

Beschermde soorten

Strikt beschermde soorten

Binnen het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van strikt beschermde plantensoorten (uit tabel 3 Flora- en faunawet). Aanwezigheid van deze soorten is niet

waarschijnlijk, te meer omdat geschikte groeiplaatsen en indicatorsoorten waarmee deze soorten vaak samen voorkomen, ontbreken.

Steenanjer en grasklokje

Door het verwijderen van kades en dijklichamen zullen de groeiplaatsen van de beschermde soorten steenanjer en grasklokje (tijdelijk) grotendeels verdwijnen. Om die reden worden mitigerende maatregelen genomen door de zode op deze locaties zorgvuldig af te graven en tijdelijk in depot te zetten. Na uitvoering van de werkzaamheden wordt de zode weer teruggeplaatst op vergelijkbare groeiplaatsen in deze omgeving. De duurzame instandhouding van de aanwezige populaties wordt hierdoor gegarandeerd. Deze maatregel zal ook worden toegepast bij de groeiplaatsen van de Rode Lijstsoorten kamgras, korenbloem en indien noodzakelijk voor veenreukgras. Van de laatstgenoemde soort wordt door Ecogroen namelijk opgemerkt dat de groeiplaats mogelijk verdwenen is (*Natuurtoets, 2011*).

Brede orchis en waterdrieblad

De groeiplaatsen van brede orchis en waterdrieblad in het deelgebied Archem-Eerderhooilanden liggen een natte laagte / vochtig grasland dat met de voorgenomen plannen niet wordt vergraven of heringericht. Ook inundatie zou op deze soorten een effect kunnen hebben, maar een vergelijking van de kaartbeelden van de huidige en toekomstige situatie (figuren 8 en 9) laat geen verschillen zien in de omgeving van deze groeiplaatsen. Hetzelfde geldt met betrekking tot veranderingen in de grondwaterstanden (figuren 10, 11 en 12). Met de voorgenomen ontwikkelingen worden op beide soorten daarom geen (negatieve) effecten verwacht.

Gewone dotterbloem

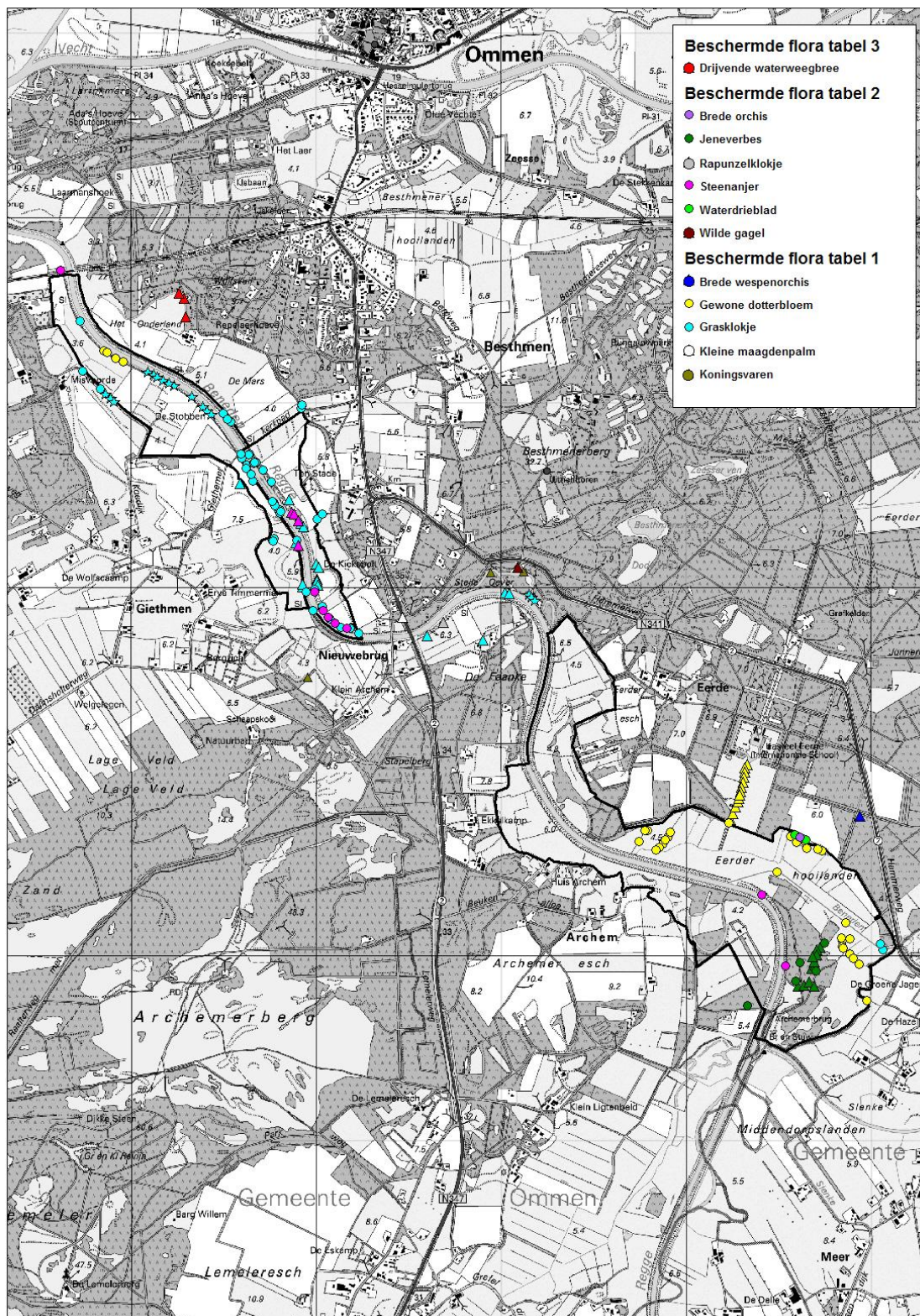
De van lokaal kwelwater afhankelijke gewone dotterbloem profiteert naar verwachting vooral van de voorgenomen natuurontwikkeling. Met name de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand stijgt flink op de bekende groeiplaatsen. Voor de groeiplaats van gewone dotterbloem in het deelgebied Dalmsholte zullen mitigerende maatregelen worden getroffen, door de planten tijdelijk in depot te zetten en vervolgens terug te planten. Voor de groeiplaatsen in de Archem-Eerderhooilanden is dit niet nodig omdat hier geen herinrichting plaats vindt. Periodieke inundatie is voor de soort geen probleem en komt ook in de huidige situatie al voor.

Jeneverbes

De jeneverbes is een typische soort van droge, voedselarme en zure bodems. De soort heeft zich gevestigd op de hoger en droger gelegen rivierduintjes in de Archem-Eerderhooilanden. De effecten op de soort zijn naar verwachting beperkt omdat het grondwater in deze rivierduinen op een behoorlijke diepte zit. Een grondwaterstandstijging maximaal 10-25 cm heeft naar verwachting geen effect. Veel van de aanwezige jeneverbessen zijn vermoedelijk al meer dan 100 jaar oud en groeiden hier dus al onder nattere omstandigheden, voor de normalisatie van de Regge. Verwacht wordt dat de soort zich op deze groeiplaatsen zal handhaven. Inundatie heeft op de groeiplaatsen geen effect, in zowel de huidige als in de toekomstige situatie overstroomt de groeiplaatsen niet.

Conclusies

Samengevat wordt geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkelingen een beperkt effect hebben op een aantal beschermde plantensoorten. Verwacht wordt dat met het nemen van mitigerende maatregelen negatieve effecten worden voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader (veld)onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot beschermde plantensoorten.

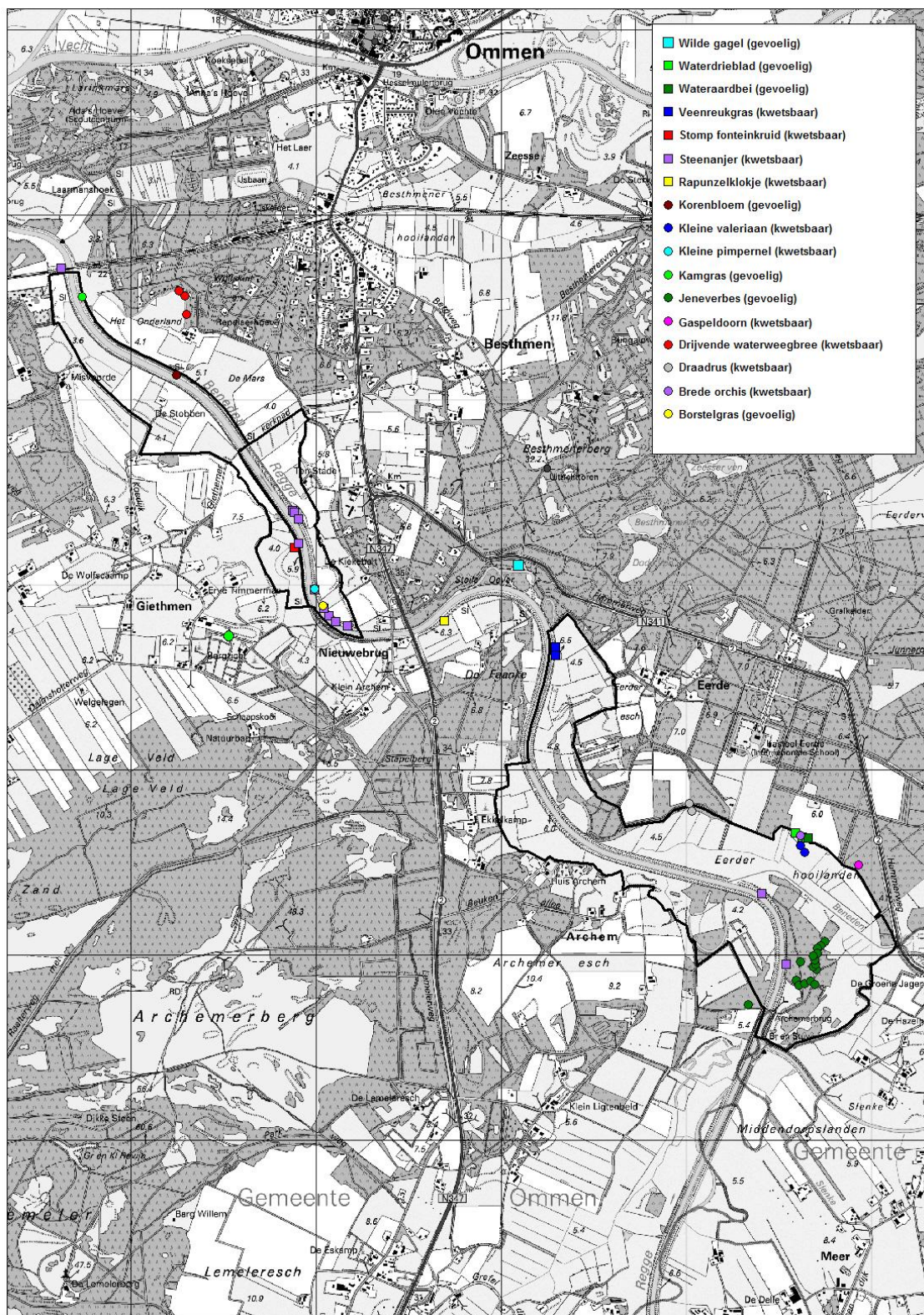

Figuur 18. Beschermde flora (bron: Provincie Overijssel (cirkel), Ecogroen 2011 (driehoek) en Eelwoude 2012 (ster)).

Rode lijst-soorten

De groeiplaatsen van de Rode lijstsoorten kamgras en korenbloem in het deelgebied Dalmsholte liggen beiden aan de overzijde van de Regge in het reeds ingerichte deelgebied Onderland. De Rode lijstsoorten binnen het deelgebied Kiekebelt groeien, met uitzondering van stomp fonteinkruid, op de dijklocaties waar ook steenanjer voorkomt. Op deze locaties worden mitigerende maatregelen getroffen door de zode hier zorgvuldig af te graven en tijdelijk in depot te zetten. Na uitvoering van de werkzaamheden wordt de zode weer teruggeplaatst op vergelijkbare groeiplaatsen in deze omgeving. Ook de groeiplaatsen van de aanwezige Rode lijst-soorten blijven zo behouden. Voor de groeiplaats van stomp fonteinkruid kan worden overwogen om (een deel van) de watervegetaties over te zetten naar een vergelijkbaar waterelement in de omgeving. Binnen het deelgebied Archem-Eerderhooilanden zijn de effecten op brede orchis, steenanjer, jeneverbes en waterdrieblad reeds besproken. Op de overige in het deelgebied aanwezige Rode Lijst-soorten worden geen negatieve effecten verwacht omdat hier geen werkzaamheden of herinrichtingsmaatregelen plaatsvinden. Periodieke inundatie komt ook in de huidige situatie al voor en heeft blijkbaar niet geleid tot het verdwijnen van deze soorten.

Genoemde Rode lijst-soorten zijn, met uitzondering in deze situatie van brede orchis, steenanjer, jeneverbes en waterdrieblad, niet beschermd in de Flora- en faunawet. Bij Waterschap Regge en Dinkel worden Rode lijst-soorten echter op dezelfde wijze behandeld als laag beschermde soorten (*cf. Leidraad Natuurwetgeving, 2012*).

Figuur 19. Flora van de Rode Lijst 2004 (bron: Ecogroen 2011 / Provincie Overijssel)

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Inleiding

Binnen en direct rondom het plangebied is het voorkomen van tenminste negen vleermuissoorten bekend (*Douma et al, 2011 / Spoelstra et al., 2007 / Eelerwoude*). Het gaat om baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied komt geen bebouwing voor, met uitzondering van het erf aan de Marsweg 2 in het deelgebied Archem-Eerderhooilanden. Dit erf en de directe omgeving zijn in het najaar van 2011 en voorjaar van 2012 op vleermuizen geïnventariseerd (*Eelerwoude, 2012*). Hierbij zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Het erf bleek niet van bijzondere betekenis voor vleermuizen. De aanwezige kunstwerken zoals bruggen, duikers en stuwen hebben naar verwachting geen bijzondere functie voor vleermuizen.

Behalve van gebouwen maken een aantal vleermuissoorten ook gebruik van verblijfplaatsen in boomholten. Het gaat om soorten als baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, rosse vleermuis en watervleermuis. Oude beplanting met holten is vooral aanwezig aan de randen van het beekdal. De opgaande beplanting langs de Regge is over het algemeen te jong om holten te kunnen bevatten die een functie kunnen hebben als vleermuisverblijfplaats. Op een aantal plaatsen komen echter solitaire oude bomen voor en enkele bomenrijen en houtwallen.

Foerageergebieden en vliegroutes

Het plangebied is door de aanwezigheid van waterelementen en opgaand groen een belangrijk foerageergebied voor diverse vleermuissoorten. Lijnvormige beplantingen kunnen een belangrijke functie hebben als vliegroute tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden en foerageergebieden onderling. De directe omgeving van de Beneden Regge is in tegenstelling tot de Midden Regge over het algemeen vrij kaal en open. Opslag in de oevers komt slechts plaatselijk over korte afstanden voor. Wel zijn op en achter de kades struwelen aanwezig in de vorm van singels en houtwallen, met name in het deelgebied Dalmsholte en in mindere mate in de Kiekebelt.

Effecten en toetsing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van vleermuizen, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief hun functionele leefomgeving in de vorm van foerageergebied en vliegroutes) is verboden.

Verblijfplaatsen

Er zijn binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen bekend. Verblijfplaatsen in gebouwen binnen het plangebied ontbreken. Oude beplantingen en oude bomen, die mogelijk een functie hebben als vleermuisverblijfplaats worden zo veel

mogelijk gehandhaafd. De beplantingen langs de Regge zijn over het algemeen te jong om een functie te kunnen hebben als verblijfplaats voor vleermuizen. De te kappen beplantingen en bomen zijn geïnspecteerd tijdens het veldbezoek op 6 december 2012. Er is daarbij slechts één boom met een holte aangetroffen. Deze bleek na inspectie met een boomcamera niet bewoond en ongeschikt voor vleermuizen of andere strikt beschermde soorten. Schade of negatieve effecten aan verblijfplaatsen van vleermuizen worden daarmee uitgesloten.

Foerageergebied en vliegroutes

De Regge en het Reggedal heeft een belangrijke functie als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Verwacht wordt dat met de voorgenomen natuurontwikkeling en hermeandering deze natuurwaarden zullen toenemen. De functie van het projectgebied als foerageergebied voor vleermuizen komt daarbij niet in het geding.

Op een aantal plaatsen kan de Regge, inclusief haar oevers en oeverbeplantingen een functie hebben als vliegroute voor vleermuizen. Op plaatsen waar de huidige Regge wordt gedempt en kades worden verwijderd wordt de aanwezige oeverbeplanting verwijderd. Met name kleinere vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis gebruiken deze lijnvormige beplantingen om zich te oriënteren en zo te verplaatsen. Het onderbreken van deze structuren kan daarmee invloed hebben op het gebruik van vliegroutes en verplaatsingsmogelijkheden. Anderzijds maken vleermuizen ook gebruik van andere (lijnvormige) landschapselementen zoals waterelementen, steile oevers en wanden van gebouwen. Uit onderzoek blijkt dat de kleinere soorten onderbrekingen in lijnvormige (groen)structuren tot zo'n 200 meter lengte nog kunnen overbruggen. Indien de afstand groter is dan 200 meter is de kans groot dat de dieren moeten uitwijken naar alternatieve structuren in de omgeving.

De inrichtingstekeningen van de nieuwe situatie(s) zijn tijdens en na afronding van het ontwerpproces uitgebreid beoordeeld op de aanwezigheid van (alternatieve) lijnvormige landschapselementen en de maximale afstand met 200 meter. Binnen alle deellocaties waar lijnvormige landschapselementen (beplanting, waterlopen) verdwijnen, liggen binnen een afstand van 200 meter alternatieve elementen die kunnen fungeren als vliegroute. Daarbij komt dat zich naar verwachting binnen 2 jaar na uitvoering van de werkzaamheden, in de oeverzones van de meanderende Regge nieuwe opgaande beplanting is ontstaan in de vorm van opslag van elzen en wilgen. Ter hoogte van grote delen langs de deelgebieden is reeds nieuwe natuur gerealiseerd en zijn de oevers al verruigd met houtige opslag. Samengevat wordt geconcludeerd dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op mogelijk aanwezige vliegroutes.

De voorgenomen hermeandering kan ook van invloed zijn op het functioneren van het foerageergebied in relatie tot vliegroutes. Door de meandering worden vliegroutes over en langs de Regge in sommige situaties aanzienlijk verlengd, wat de vleermuizen meer energie zal kosten om langs deze weg hun foerageergebieden te bereiken. De dieren foerageren echter op hun vliegroutes. Het is te verwachten dat met de toename van meer dynamiek en meer en hogere natuurwaarden, ook meer voedsel voor vleermuizen zal ontstaan. De extra energie die de vleermuizen mogelijk nodig hebben op hun langere weg naar hun foerageergebieden wordt hiermee naar verwachting ruimschoots gecompenseerd. Bovendien ontstaan nieuwe, voedselrijke foerageergebieden waarmee de noodzaak voor de vliegroutes mogelijk komt te vervallen.

Conclusies

Samengevat wordt geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkelingen op de groep van strikt beschermde vleermuizen naar verwachting geen negatief effect hebben en de duurzame instandhouding van de soorten voldoende is gegarandeerd. Vervolgstappen zijn niet noodzakelijk, met uitzondering van een laatste controle van enkele oude bomen en beplantingen die gekapt moeten worden. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot vleermuizen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Binnen het projectgebied is het voorkomen bekend van diverse licht beschermde soorten, ondermeer konijn, haas, ree, mol, bosmuis, veldmuis en rosse woelmuis. Ook komen er een aantal strikt(er) beschermde soorten voor: eekhoorn, steenmarter, das, otter en mogelijk ook boommarter en waterspitsmuis.

Eekhoorn

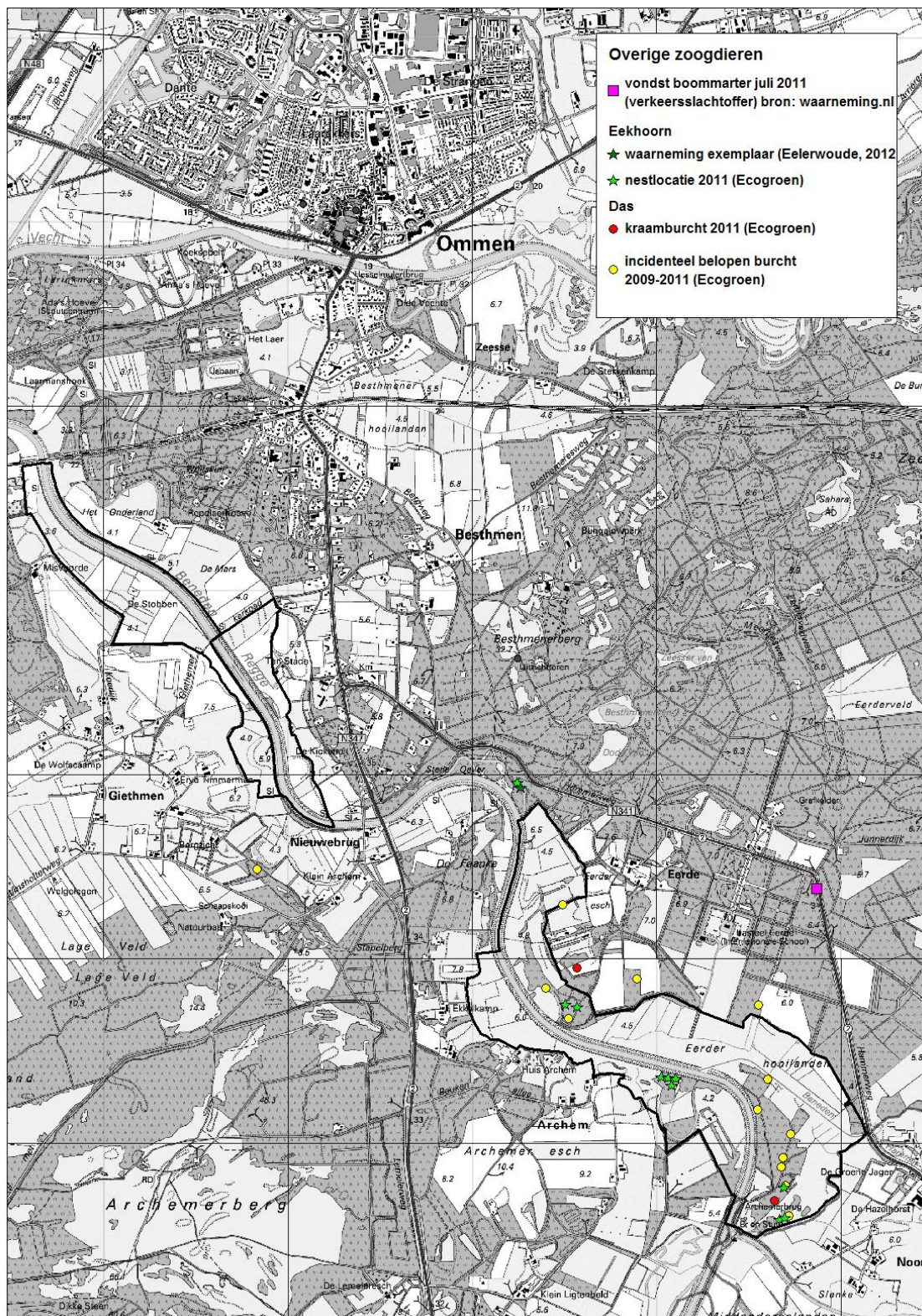
Alleen binnen het deelgebied Archem-Eerderhooilanden zijn waarnemingen van eekhoorn en vondsten van nesten bekend (figuur 20). Gelet op het algemene voorkomen van de eekhoorn in de regio is het waarschijnlijk dat de soort op meer plaatsen binnen het projectgebied aanwezig is, mogelijk ook in de deelgebieden Kiekebelt en Dalmsholte. Met name de wat grotere bosclementen vormen voor de soort een geschikt leefgebied.

Steenmarter

De steenmarter komt op diverse plaatsen in en rond het projectgebied voor (*Douma et al., 2012*). Verblijfplaatsen van de soort zijn niet vastgesteld. Het plangebied wordt door de steenmarter waarschijnlijk vooral gebruikt om hier te foerageren. Verblijfplaatsen zijn vermoedelijk vooral aanwezig in de omliggende bossen en erven.

Boommarter

De boommarter wordt in toenemende mate verspreid over de hele provincie aangetroffen. Of er sprake is van een daadwerkelijke toename of dat dit wordt

Figuur 20. Waarnemingen overige zoogdieren (bron: Ecogroen 2011 / waarneming.nl)

veroorzaakt door andere onderzoeksmethodieken waardoor meer dieren worden vastgesteld, is onduidelijk. Uit de zoogdieratlas zijn diverse waarnemingen op het aangrenzende landgoed Eerde bekend (Douma et al., 2011). In juli 2011 is hier een verkeersslachtoffer gevonden (www.waarneming.nl). De soort komt vooral voor in bosachtige gebieden, maar ook in kleinschalige landschappen waarin bosjes, houtwallen en bomenrijen aanwezig zijn. Verblijfplaatsen bevinden zich voornamelijk in holten in gebouwen en bomen, al maakt de soort ook gebruik van nestkasten van bosuil en roofvogelnesten. Aanwezigheid van verblijfplaatsen binnen (de invloedssfeer van) het projectgebied is niet waarschijnlijk, omdat genoemde elementen ontbreken, dan wel zijn gecontroleerd op aanwezigheid van de soort.

Das

Binnen en rondom het deelgebied Archem-Eerderhooilanden zijn tenminste twee kraamburchten en verschillende incidenteel belopen burchten (bijburchten, vluchtburchten) bekend (figuur 20). De burchten liggen buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden en ontwikkelingen. Verwacht wordt dat met name de graslanden op de oostelijke oever van de Regge binnen dit deelgebied een belangrijke functie hebben als foerageergebied.

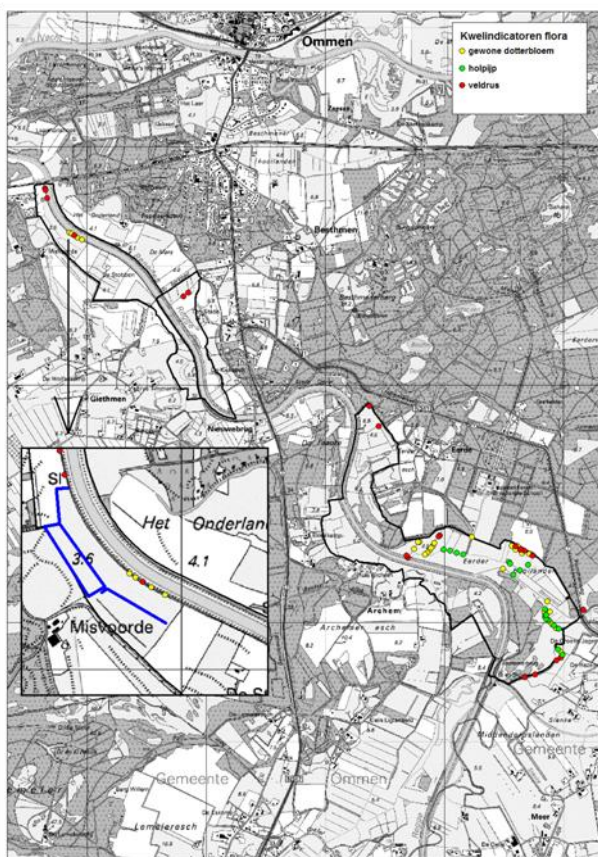
Otter

Eind 2011 zijn in de Beneden Regge tussen de stuw bij Hankate en de monding in de Overijsselse Vecht sporen en uitwerpselen van een otter aangetroffen (o.a. www.wrd.nl). Vermoed wordt dat het gaat om een rondzwervend dier afkomstig uit de zich uitbreidende populatie in de aangrenzende Overijsselse Vecht. Tijdens een extra veldcontrole op 6 december 2012 zijn bruggen, duikers en stuwen gecontroleerd op sporen (vnl. 'spraints'). Daarbij zijn geen sporen aangetroffen. Dit bevestigt het beeld dat het gaat om een rondzwervend exemplaar. Verblijfplaatsen van otters bevinden zich in oevers met een dichte begroeiing, dichte ruigten of in holten onder boomwortels of bruggen, terreinkenmerken die in principe op veel plaatsen binnen het plangebied aanwezig zijn.

Waterspitsmuis

Van de waterspitsmuis zijn braakbalvondsten bekend uit 1997 en 2001 in de omgeving van het plangebied (Ecogroen, 2011). Verspreid binnen het deelgebied Archem-Eerderhooilanden blijkt op enkele plaatsen (sub)optimaal biotoop aanwezig te zijn. In verband met mogelijke effecten op de waterspitsmuis is door Ecogroen in 2011 een muizenonderzoek op deze locaties uitgevoerd. Daarbij zijn geen waterspitsmuizen gevangen. Op basis van dit onderzoek wordt door Ecogroen geconcludeerd dat de soort niet aanwezig is in het plangebied. De soort is echter lastig om te vangen. Het onderzoek maakt duidelijk dat als de soort voorkomt, het vermoedelijk gaat om lage dichtheden.

Het deelgebied Dalmsholte maakte echter geen deel uit van het onderzoeksgebied van Ecogroen in 2011. Ook hier zijn enkele kwelrijke graslanden en sloten aanwezig (figuur 21). Dit blijkt ondermeer uit de aanwezigheid van kwelindicerende soorten als gewone dotterbloem, veldrus en holpijp aan de noordzijde van deze graslanden. Het ontbreken van waarnemingen in de graslanden en langs deze sloten is waarschijnlijk een gevolg dat deze terreindelen niet zijn onderzocht tijdens de provinciale kartering. Tijdens een veldronde werd hier namelijk op veel plaatsen veldrus aangetroffen. Gelet op het feit dat

Figuur 21. Overzicht van enkele kwelindicerende plantensoorten (bron: Provincie Overijssel, 2012). De inzet toont het noordelijke deel van Dalmsholte. De blauwe lijn markeert de kwelrijke sloten waarin ondermeer veel veldrus is aangetroffen (waarn. Eelerwoude, 2012).

de waterspitsmuis niet is gevangen in vergelijkbare (en kwalitatief betere) graslanden in de Archem-Eerderhooilanden, rechtvaardigt de aanname dat de soort ook hier niet voorkomt, al is hier dus wel potentieel geschikt biotoop aanwezig.

Effecten en ontheffing

Licht beschermde soorten

De voorgenen plannen zullen voor een aantal licht beschermde soorten leiden tot verstoring en (tijdelijk) verlies van leefgebied en verblijfplaatsen. Schade aan deze soorten kan worden voorkomen door de werkzaamheden in ieder geval zoveel mogelijk buiten de meest kwetsbare (voortplantings)periode uit te voeren. Van wezenlijke effecten op de soort of populaties zal geen sprake zijn, zowel tijdens de uitvoeringsfase als na de planrealisatie.

Matig beschermde soorten (tabel 2 Flora- en faunawet)

Op de groep van matig beschermde soorten (steenmarter en eekhoorn) zijn de effecten beperkt. Bekende nestbomen van eekhoorn worden ontzien en blijven gehandhaafd. Als invulling van de zorgplicht zal kort voor kap van beplanting een laatste veldcontrole worden uitgevoerd en eventueel aanvullende maatregelen worden getroffen. Dit wordt uitgewerkt in het ecologisch werkprotocol. Van achteruitgang van de functionaliteit van het leefgebied is, zoals Ecogroen in zijn rapportage ook al concludeert, geen sprake. Dit geldt tevens voor de steenmarter, waarvan overigens in tegenstelling tot eekhoorn, geen verblijfplaatsen zijn vastgesteld. De periodieke inundatie, die door het verwijderen van

dijken en kades en de aanleg van meanders meer zal optreden, is beperkt in tijd en omvang. Het is niet waarschijnlijk dat dit van grote invloed is op het leefgebied van beide soorten.

Strikt beschermde soorten (tabel 3 Flora- en faunawet)

Aanwezigheid van verblijfplaatsen van boommarter en otter is, op basis van het ontbreken van waarnemingen van de soort en/of het ontbreken van geschikte locaties, niet waarschijnlijk. Wel kan het plangebied onderdeel uitmaken van het leefgebied (foerageergebied) van deze soorten. De voorgenomen (natuur)ontwikkeling zal slechts tot een tijdelijke verstoring opleveren en naar verwachting leiden tot hogere natuurwaarden. De periodieke inundatie, die door het verwijderen van dijken en kades en de aanleg van meanders meer zal optreden, is beperkt in tijd en omvang. Het is niet waarschijnlijk dat dit van grote invloed is op de (mogelijke) functie als foerageergebied voor deze soorten.

De burchten van de das zijn allemaal gesitueerd op de gemakkelijk te vergraven, hogere terreindelen. De periode inundaties, die na het verwijderen van de kades vaker en op meer uitgebreide schaal zal optreden, treedt vooral op in het westelijk van de Regge gelegen deel van de Archem-Eerderhooilanden, de Kiegebelt en Dalmsholte (vgl. figuren 8 en 9). Hier zijn tot zover bekend geen burchten aanwezig en als deze aanwezig zouden zijn, liggen de burchten op de hogere terreindelen die niet overstromen. Wel kan de inundatie leiden tot het tijdelijk ongeschikt raken van foerageergebieden (graslanden). Het beeld van de inundatiefrequentie van de Archem-Eerderhooilanden (figuur 8) laat zien dat de dassen zich aan deze situatie hebben aangepast. De huidige inundatiefrequentie, die vergelijkbaar is met de toekomstige, vormt blijkbaar geen beletsel voor de vestiging van diverse burchten in het gebied. Verstoring van de burchten tijdens de uitvoering is niet waarschijnlijk omdat de werkzaamheden buiten de invloedssfeer van de verblijfplaatsen plaatsvinden. Bovendien maken de dassen gebruik van een netwerk van (tijdelijke) verblijfplaatsen waardoor ze gemakkelijk (tijdelijk) kunnen uitwijken naar (bij)burchten in de omgeving.

Bij aanvullend veldonderzoek is de waterspitsmuis niet in het gebied aangetroffen. Aangenomen wordt dat de soort niet binnen het plangebied aanwezig is. Van negatieve effecten op de soort is daarom geen sprake. Omdat afwezigheid van deze soort nooit helemaal uitgesloten kan worden, worden preventief een aantal mitigerende maatregelen genomen om eventuele schade aan de soort te voorkomen. De maatregelen worden in het ecologisch werkprotocol vastgelegd en uitgewerkt en maken onderdeel uit van de contractdocumenten van de aannemer bij de uitvoering. Verwacht wordt dat met deze maatregelen de functionaliteit van het leefgebied zeker niet wordt aangetast en dat de mogelijk aanwezige (lokale) populaties zich kunnen handhaven en zelfs uitbreiden. Duidelijk is dat na planrealisatie meer geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis aanwezig is dan in de huidige situatie.

Conclusies

Samengevat wordt geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkelingen naar verwachting geen negatief effect hebben op de groep van zoogdieren. Vervolgstappen worden niet noodzakelijk geacht, met uitzondering van het op te stellen ecologisch werkprotocol.

Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot de groep van overige zoogdieren.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 5¹

Aan de hand van de drie veldbezoeken, aangevuld met informatie uit diverse literatuurbronnen, is een indruk verkregen van de aanwezige vogelsoorten en hun aantallen.

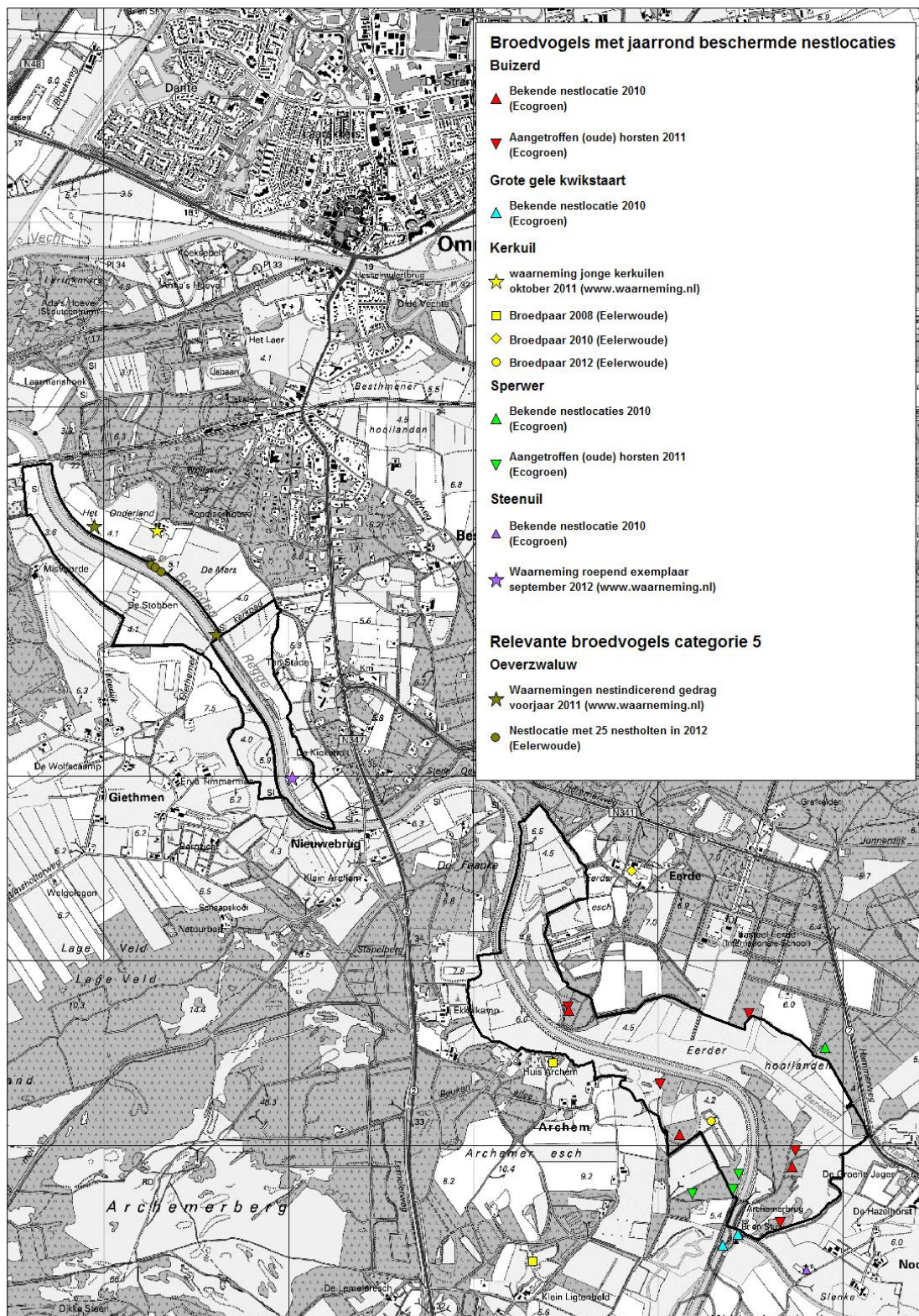
Binnen het projectgebied komen diverse soorten (broed)vogels voor. Met name in het deelgebied Archem-Eerderhooilanden komen een aantal vogelsoorten van de Rode Lijst voor zoals graspieper (gevoelig), grauwe klauwier (bedreigd), groene specht (kwetsbaar), grutto (gevoelig), koekoek (kwetsbaar), nachtegaal (kwetsbaar), patrijs (kwetsbaar), tureluur (gevoelig), wielewaal (kwetsbaar) en zomertortel (kwetsbaar) (*Ecogroen, 2011*). Tijdens de veldbezoeken in juli en augustus 2012 werden enkele foeragerende ijsvogels waargenomen. Op twee locaties langs de Regge ter hoogte van Dalmsholte zijn oeverzwaluwen aangetroffen die nestindicerend gedrag vertoonden. Op één locatie zijn in een steilrand aan de overzijde van de Regge (in het reeds ingerichte deelgebied Onderland) tenminste 25 nestholten van oeverzwaluw aangetroffen (figuur 22).

Soorten met jaarrond beschermde nesten

In en rond het projectgebied worden jaarrond beschermde nesten verwacht, dan wel zijn bekend van buizerd, sperwer, kerkuil, steenuil en grote gele kwikstaart (*Ecogroen, 2011*). Van de buizerd zijn diverse horsten bekend in de bosclementen in de Archem-Eerderhooilanden (figuur 22). Het gaat om vrij recente gegevens uit 2010 en 2011. Dit geldt ook voor de sperwer. Gelet op het relatief grote aantal nesten is het waarschijnlijk dat het deelgebied Archem-Eerderhooilanden voor diverse broedparen buizerd en sperwer een geschikt leefgebied vormt.

Van de grote gele kwikstaart zijn twee broedparen bekend uit 2010 uit de omgeving van de Archemerbrug. Van de steenuil is een roepend exemplaar bekend in september 2012 in een (te handhaven) bomenrij in de Kiekebelt (www.waarneming.nl). Net ten zuiden van de Archem-Eerderhooilanden bevond zich in 2010 een broedpaar op een erf. Vermoedelijk komt de soort op meer plaatsen in het plangebied voor en is het verspreidingsbeeld zeker niet volledig. Nestlocaties van steenuil binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen worden uitgesloten. Dat geldt ook voor de kerkuil waarvan in de periode 2008-2011 tenminste vier vermoedelijke nestlocaties bekend zijn, waarvan een locatie aan de Marsweg 2 binnen het plangebied ligt. Een onbekend aantal kerkuilen foerageert waarschijnlijk in het Reggedal op korte afstand van de verblijfplaatsen. Evenals bij de steenuil zal het verspreidingsbeeld in figuur 22 zeker niet volledig zijn.

¹ Zie bijlage 2 voor een nadere toelichting op de verschillende categorieën bij de bescherming van broedvogels

Figuur 22. Waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten en oeverwaluw.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5-vogelsoorten

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het ondermeer om algemene soorten als pimpelmees, koolmees en ekster en minder algemene soorten als oeverzwaluw en ijsvogel.

Bij de ontwikkeling van het projectgebied worden bestaande groenstructuren en biotopen zoveel mogelijk gehandhaafd en ingepast. In en rond het plangebied blijft voldoende alternatief leefgebied voor deze vogelsoorten aanwezig om (tijdelijk) naar te kunnen uitwijken. Dit geldt in het bijzonder voor de ijsvogel en oeverzwaluw doordat steilranden zoveel mogelijk behouden blijven, dan wel aangelegd worden. Het deelgebied Onderland is reeds ingericht. De nestlocaties van oeverzwaluw in een steilrand hier blijven aanwezig en liggen buiten het plangebied. Wel vraagt de aanwezigheid van mogelijke nestlocaties van ijsvogel en oeverzwaluw in te vergraven steilranden om aandacht en specifieke, mitigerende maatregelen. In het ecologische werkprotocol wordt dit nader toegelicht en uitgewerkt.

Verwacht wordt dat de planrealisatie, door het terugbrengen van meer dynamiek in het gebied en een minder intensief beheer de natuurwaarden zullen toenemen. De vogels zullen daarvan profiteren.

Soorten met jaarrond beschermde nesten

Met uitzondering van een in 2010 vastgestelde nestlocatie van buizerd in de omgeving van de aan te takken meander op de westelijke oever van de Archem-Eerderhooilanden, geldt voor de vermelde vogelsoorten dat er geen nestlocaties zijn aangetroffen, dan wel worden verwacht binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Van verstoring of verlies van verblijfplaatsen is dan ook geen sprake. De vermelde nestlocatie van de buizerd ligt binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (aantakken meander en kappen bomen/bos). De nestlocatie zelf blijft ongewijzigd aanwezig. Wel vraagt dit om mitigerende maatregelen om de functionaliteit van het leefgebied van de buizerd te kunnen garanderen. Dit wordt uitgewerkt in het ecologisch werkprotocol.

Door het handhaven en versterken van groenstructuren zal naar verwachting geen essentieel leefgebied voor buizerd, sperwer, kerkuil en steenuil verloren gaan. Wel kan er tijdens inundatieperioden tijdelijk sprake zijn van een verkleining van het jachtgebied van deze soorten. Anderzijds biedt dit juist weer kansen door concentratie van prooidieren in de hogere en drogere gebiedsdelen in het beekdal.

Conclusies

Samengevat wordt geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkelingen naar verwachting geen negatief effect hebben op (broed)vogels. Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen tijdens de realisatie van de plannen en moeten voor een aantal vogelsoorten specifieke maatregelen worden getroffen. Vervolgstappen worden niet noodzakelijk geacht, met uitzondering van het op te stellen ecologisch werkprotocol. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot de groep van (broed)vogels.

5.4 Amfibieën en reptielen

5.4.1 Amfibieën

Voorkomen en functie

In aanvulling op eerder uitgevoerde onderzoek door Ecogroen en informatie uit diverse literatuurbronnen zijn in juli en augustus 2012 een aantal waterelementen binnen het plangebied met een schepnet bemonsterd. Daarbij zijn alleen licht beschermde soorten aangetroffen. Het gaat om bastaardkikker en bruine kikker. Het is waarschijnlijk dat ook de algemene en licht beschermde kleine watersalamander en gewone pad in het gebied voorkomen.

Uit het projectgebied is de aanwezigheid van de strikt beschermde poelkikker en boomkikker bekend (*Ecogroen, 2012*). Uit de omgeving is het voorkomen van kamsalamander op landgoed Eerde bekend en in de Archemermaten ten zuiden van de Archem-Eerderhooilanden is in 2010 een roepend mannetje heikikker waargenomen (*Ecogroen, 2012*). Van de heikikker zijn tevens waarnemingen bekend van landgoed Eerde, waar de soort zich overigens niet voortplant. Voor zowel kamsalamander als heikikker is binnen het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig. Dit geldt ook voor het deelgebied Dalmsholte dat buiten het onderzoeksgebied van Ecogroen valt.

Poelkikker

Van de poelkikker is binnen het plangebied een voortplantingslocatie uit 2011 bekend aan de rand van deelgebied Archem-Eerderhooilanden (figuur 23). Ook in de Archemermaten is de soort in 2011 aangetroffen. De graslanden rondom de waarnemingen worden vermoedelijk gebruikt als landbiotoop, de bouselementen en ruigten hebben een functie als overwinteringslocatie.

Boomkikker

De aanwezigheid van boomkikker is sinds 2006 bekend uit het gebied de Archemermaten, buiten het plangebied. In de loop van de jaren heeft de soort zich sterk

uitgebreid. In 2011 zijn naar schatting in totaal 25 roepende mannetjes waargenomen. Bosranden en plaatsen met veel braamstruwelen vormen het landhabitat van de soort. Tijdens het veldonderzoek aan de Marsweg 2 in 2012 zijn binnen het plangebied tijdens meerdere veldbezoeken roepende boomkikkers gehoord (*Eelerwoude, 2012*). De locatie van de waarneming in figuur 23 is niet exact bekend, maar is ingeschat op basis van aanwezig geschikt biotoop. Door Staatsbosbeheer werd de soort in 2012 gemeld van de omgeving van de oude meander net ten zuiden van de waarnemingen door Eelerwoude. Mogelijk ging het om dezelfde exemplaren. Of de dieren ook daadwerkelijk aanwezig waren in de omgeving van de oude meander, welke in de rapportage van Ecogroen niet als potentieel geschikt habitat wordt vermeld, is onduidelijk. Duidelijk is wel dat de boomkikker binnen dit deel van de Archem-Eerderhooilanden voorkomt.

Effecten en ontheffing

Poelkikker

Door de voorgenomen ontwikkelingen is het mogelijk dat een aantal nu nog geïsoleerd liggende waterelementen periodiek overstroomd of worden aangetakt en zo onderdeel gaan uitmaken van de Regge. Verwacht wordt dat de algemene en licht beschermde soorten die hierin voorkomen zich zullen aanpassen aan de nieuwe situatie. Op de voortplantingslocatie van poelkikker worden geen effecten verwacht. Zowel in de huidige als in de nieuwe situatie vindt inundatie van een groot deel van dit deelgebied plaats. De poel inundeert naar verwachting niet. Ecogroen komt tot eenzelfde conclusie in haar rapportages.

Boomkikker

Anders ligt dit voor de populatie boomkikker op de westoever van de Regge. Hier vindt in de huidige situatie geen inundatie plaats. Bovendien wordt de oude meander hier aangetakt op de Regge waardoor hier (roof)vis in terecht komt. Of de meander ook gebruikt wordt door de boomkikker als voortplantingsbiotoop is onduidelijk. Duidelijk is wel dat de soort ook in de omgeving voorkomt, die door het verwijderen van de kades 1x per 10 jaar tot 1x per 100 jaar kan inunderen. Om de duurzame instandhouding van de boomkikkerpopulatie te kunnen garanderen worden drie nieuwe voortplantingswateren aangelegd, op de hogere gebiedsdelen (nagenoeg) vrij van een kans op inundatie (en inspoeling van vis). De mogelijke isolatie van potentieel landhabitat waar Ecogroen op attendeert in haar rapportage wordt daardoor voorkomen. Tevens worden er een aantal mitigerende maatregelen genomen die nader worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Verwacht wordt dat met deze maatregelen de duurzame instandhouding van de populatie voldoende wordt gegarandeerd en negatieve effecten worden voorkomen.

Conclusies

Op de groep van overige beschermde amfibieën worden geen negatieve effecten verwacht, dan wel betreft het algemene en licht beschermde soorten waarbij de duurzame instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader (veld)onderzoek wordt voor de groep van amfibieën niet noodzakelijk geacht. Essentieel is wel dat er ten aanzien van de boomkikker

passende maatregelen worden getroffen. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot de groep van amfibieën.

5.4.2 Reptielen

Voorkomen en functie

Ringslang

Van de groep van reptielen is de aanwezigheid van ringslang binnen het plangebied bekend. Het gaat om een waarneming op 23 maart 2012 in het deelgebied Archem-Eerderhooilanden (www.waarneming.nl). Vermoedelijk is het dier afkomstig van de populatie op en rond landgoed Eerde waar de soort regelmatig wordt waargenomen (figuur 23). Binnen het deelgebied Dalmsholte wordt de ringslang niet verwacht, met uitzondering van een enkel zwervend exemplaar langs de Regge. Geschikt biotoop voor de ringslang ontbreekt hier nagenoeg, de graslanden zijn in intensief agrarisch gebruik. Een uitzondering vormden de natte graslanden van de Archem-Eerderhooilanden grenzend aan landgoed Eerde, deze hebben mogelijk een functie als foerageergebied voor de populatie op het landgoed. Met uitzondering van één mogelijke broeihoop in een bosrand in de Archem-Eerderhooilanden (Ecogroen, 2012) zijn er binnen het plangebied geen (potentiële) voortplantingslocaties aanwezig. Tijdens de veldbezoeken in 2012 is gelet op mogelijk aanwezige broeihopen maar zijn geen geschikte locaties aangetroffen. De populatie ringslangen overwintert vermoedelijk op de hogere en droger gelegen gebiedsdelen van landgoed Eerde.

Levendbarende hagedis

In de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis (figuur 23). Potentieel, maar suboptimaal leefgebied is door Ecogroen aangetroffen op twee locaties in een bosrand langs de Archem-Eerderhooilanden (Ecogroen, 2012). Binnen het nog niet eerder onderzochte Dalmsholte ontbreekt geschikt leefgebied.

Overige soorten

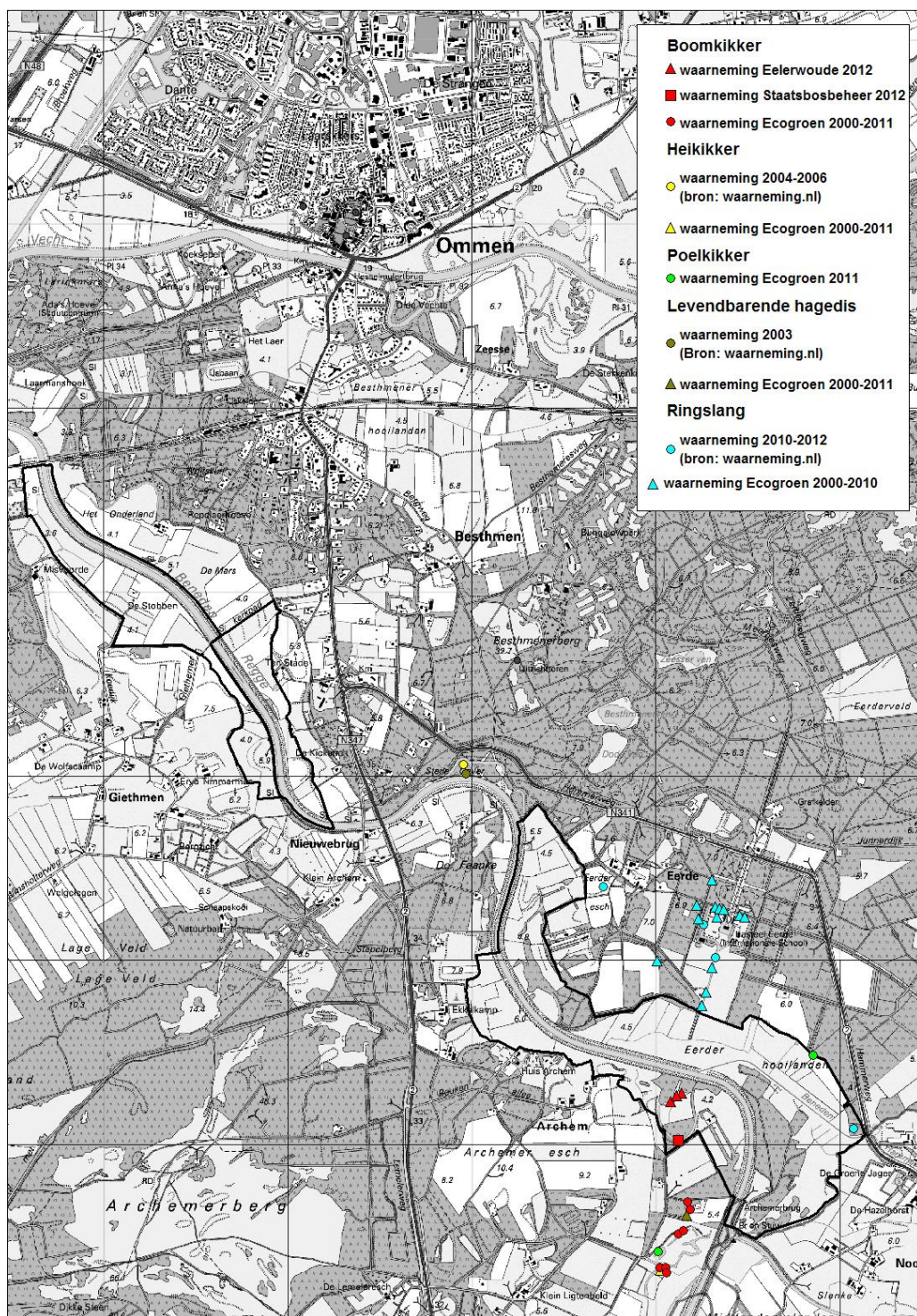
Andere strikt(er) beschermde soorten, in deze situatie zandhagedis en hazelworm, worden niet binnen het plangebied verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied en het ontbreken van waarnemingen.

Effecten en ontheffing

Als gevolg van de voorgenomen plannen wordt geen leefgebied van de ringslang of levendbarende hagedis aangetast. Voor de ringslang zijn de voorgenomen plannen naar verwachting juist gunstig door de ontwikkeling van natte graslanden en hermeandering.

Conclusies

Specifieke mitigerende maatregelen en vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet worden niet noodzakelijk geacht. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot de groep van reptielen.

Figuur 23. Waarnemingen van strikt(er) beschermde amfibieën en reptielen..

5.5 Vissen

Voorkomen en functie

De Beneden-Regge is vrij rijk aan vissoorten. Crombaghs meldt de aanwezigheid van 27 soorten, waaronder de beschermde kleine modderkruiper, grote modderkruiper, rivierprik en rivierdonderpad (Crombaghs et al., 2002). Van de vermelde soorten staan 6 soorten op de Rode Lijst 2004: grote modderkruiper (kwetsbaar), kopvoorn (kwetsbaar), serpeling (kwetsbaar), sneep (bedreigd), vetje (kwetsbaar) en winde (gevoelig). De kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn matig beschermd (tabel 2), de grote modderkruiper en rivierprik genieten een strikte bescherming (tabel 3).

De waarneming van rivierprik betreft een waarneming uit 1998 in de Beneden Regge ter hoogte van de monding van de Linderbeek (Crombaghs et al., 2002 / Ecogroen 2011). Ecogroen verwacht dat het plangebied geen belangrijk leefgebied voor deze soort vormt, er zijn bovendien geen recente waarnemingen bekend.

Van de grote modderkruiper zijn geen recente waarnemingen bekend uit het plangebied (*database monitoring waterfauna Waterschap Regge & Dinkel, Ecogroen 2011*). In 1996 is een waarneming gedaan in het systeem van sloten in het deelgebied Archem-Eerderhooilanden (Ecogroen, 2011). De sloten hier worden door Ecogroen aangemerkt als optimaal leefgebied voor de soort. In 2011 zijn een tweetal meanders in en rond het plangebied door Ecogroen onderzocht die in deze rapportage aangemerkt zijn als suboptimaal leefgebied. Daarbij is de soort niet aangetroffen. Wel geeft Ecogroen aan dat de grote modderkruiper elders te verwachten is in sloten, poelen en meanders. Op basis van onze veldbezoeken komen we tot de conclusie dat aanvullend op het voorgaande, alleen de (aan te takken) meander op de westoever van het deelgebied Archem-Eerderhooilanden een potentieel leefgebied voor de soort vormt. Door Ecogroen wordt deze meander aangegeven als suboptimaal leefgebied.

Figuur 24. Vangst van kleine modderkruiper in Overijssels Kanaal ter hoogte van stuw Hankate in de Midden-Regge (op achtergrond van foto links). De soort komt ook voor in de Beneden-Regge.

Van de kleine modderkruiper zijn diverse waarnemingen bekend uit de periode 2007-2011, verspreid over de gehele Beneden-Regge (o.a. *monsterpunten 300, 001 en 038, database Waterschap Regge & Dinkel, kaarbijlage 3*). Verwacht wordt dat met name de Regge van belang is als leefgebied van de kleine modderkruiper, maar mogelijk worden ook enkele grotere rivierarmen door de soort gebruikt (*Ecogroen, 2011*).

Van de rivierdonderpad zijn drie waarnemingen bekend uit de Beneden Regge (*monsterpunten 001, 031 en 300 database Waterschap Regge & Dinkel, kaarbijlage 3*). De waarnemingen bij de monsterpunten 300 en 001 dateren uit september 2007. De waarneming bij monsterpunt 031 uit mei 1996. Waarnemingen zijn gedaan op plaatsen met een stenige ondergrond, zoals bij de monding van de Hammerwetering (punt 031). Op alle locaties langs de Regge met een stenige ondergrond (bruggen, stuwen, steigers, vistrappen) kan de soort jaarrond worden aangetroffen.

Effecten en ontheffing

Als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen, waaronder het dempen van delen van de Regge, wordt het leefgebied van kleine modderkruiper en rivierdonderpad aangetast. Door het aantakken van oude meanders ontstaan mogelijk nieuwe verbindingen met geschikt leefgebied, zeker wanneer door dynamiek meer variatie ontstaat in het beekstelsel. Verwacht wordt dat de geplande ontwikkelingen op termijn vooral een positief effect op de visfauna zullen hebben, ook voor kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Dit neemt niet weg dat maatregelen noodzakelijk zijn om negatieve effecten tijdens de uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen. Voor beide soorten geldt een vrijstelling op de ontheffingsplicht als gewerkt wordt volgens de voorwaarden uit de Gedragscode voor Waterschappen. Wanneer de juiste mitigerende maatregelen worden genomen zal de functionaliteit van het leefgebied van beide soorten worden gegarandeerd. Deze maatregelen worden vastgelegd in het op te stellen ecologisch werkprotocol. Vervolgstappen zoals het aanvragen van een ontheffing zijn dan niet nodig.

Bij de grote modderkruiper wordt geen fysieke aantasting van het leefgebied verwacht. De sloten en waterelementen in de Archem-Eerderhooilanden blijven ongewijzigd aanwezig, wel zal het gebied mogelijk vaker inunderen doordat de kades langs de Regge worden verwijderd. De verwachting is dat de grote modderkruiper deze inundatie goed kan verdragen en hier zelfs van zal profiteren, doordat bij overstrooming meer mogelijkheden ontstaan voor uitwisseling tussen populaties.

Onduidelijk is of de grote modderkruiper aanwezig is in de aan te takken meander op de westelijke oever van het deelgebied Archem-Eerderhooilanden. Het leefgebied wordt door Ecogroen aangemerkt als 'suboptimaal'. Door de aanleg van twee voordes bij de in- en uitstroombekken in de Regge, zal de meander alleen bij hogere waterstanden tijdelijk doorstromen. Het merendeel van het jaar zal in de meander geen stroming aanwezig zijn. Van de grote modderkruiper is bekend dat ze ook in langzaam stromende wateren voorkomt. Ook overstrooming vormt in principe geen bedreiging voor de soort of zijn leefgebied. Samengevat wordt daarom geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkelingen geen negatief effect hebben op de grote modderkruiper. Wel zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk om eventuele verstoring van de soort te voorkomen. Deze zullen worden uitgewerkt in het op te stellen werkprotocol.

Conclusies

Vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet zoals het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader veldonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies met betrekking tot de groep van vissen.

5.6 Overige beschermde soorten

Voorkomen en functie

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van bekende verspreidingsgegevens en biotoopvoorkeuren niet verwacht. De waarneming van de strikt beschermde groene glazenmaker in augustus 2007 in het reeds ingerichte deelgebied Onderland aan de overzijde van de Regge bij Dalmsholte vormt een uitzondering (www.waarneming.nl). De soort is afhankelijk van krabbescheer dat hier niet of nauwelijks aanwezig is. Ook zijn geen populaties van de soort in de omgeving bekend. De waarneming betreft een exemplaar dat ook op de foto is vastgelegd en de determinatie bevestigd.

Vermeldenswaardig zijn waarnemingen van een aantal minder algemene, niet beschermde libellensoorten. Langs de Regge zijn waarnemingen bekend van bruine korenbout (Rode Lijst 2004, kwetsbaar) langs de Regge in en rond het deelgebied Kiegebelt en zijn waarnemingen gedaan van glassnijder (Rode Lijst, kwetsbaar). Uit de omgeving van het deelgebied Archem-Eerderhooilanden zijn vrij recent waarnemingen gedaan van beekrombout (Rode Lijst, bedreigd) en bandheidelibel (gevoelig, *bron*; www.waarneming.nl).

Effecten en ontheffing

Van effecten op de groep van overige beschermde soorten is geen sprake. Vervolgstappen zijn niet noodzakelijk. Ecogroen komt in haar onderzoeken tot vergelijkbare conclusies.

6

TOETSING NATUURBESCHERMINGSWET EN ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

6.1 Natuurbeschermingswet

6.1.1 Toetsen en onderzoeken Ecogroen

Zoals aangegeven in paragraaf 3.2 valt een deel van het plangebied binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Regge' (figuur 13). De voorgenomen ontwikkelingen zijn reeds uitgebreid getoetst in de Habitattoets uitgevoerd door Ecogroen Advies in 2011 (*Alberts, 2011*). Aanvullend is door Ecogroen een notitie opgesteld waarin de effecten op de habitatrichtlijnsoort kleine modderkruiper zijn beoordeeld (*Van der Sluis & A. Alberts, mei 2012*).

Het deelgebied de Kiekebelt maakte in de onderzoeken van Ecogroen onderdeel uit van het deelgebied Nieuwebrug. De effecten van deze ontwikkeling zijn reeds getoetst in de Quickscan Natuurtoets (*Ecogroen maart 2011*) en Natuurtoets (*Ecogroen, november 2011*). Wat resteert is een toetsing van de voorgenomen ontwikkelingen in het deelgebied Dalmsholte op het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Regge.

In de Habitattoets van Ecogroen wordt voor de inrichtingsplannen langs de Regge in de deelgebieden Archem-Eerderhooilanden en de Kiekebelt geconcludeerd, dat alleen voor een beperkt aantal habitatsoorten en habitattypen sprake is van een (potentiële) ecologisch relatie in relatie tot de geplande ingrepen. Het gaat om de habitattypen Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend), Oude eikenbossen en Beuken-eikenbossen met hult. En verder om de habitatsoorten meervleermuis, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, rivierdonderpad en kamsalamander. Eindconclusie van de habitattoets is dat met zekerheid kan worden geconcludeerd dat er geen significant negatieve effecten ten opzichte van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Regge zullen optreden.

6.1.2 Deelgebied Dalmsholte

Het deelgebied Dalmsholte valt ruim buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. De ontwikkelingen binnen Dalmsholte bestaan uit het verwijderen van de kadedijk, de omvorming van percelen naar natuurlijk grasland en de aanplant van enkele nieuwe groenelementen. Daarbij wordt de huidige loop van de Regge voor een deel verlegd en

versmalt. De bodembreedte wordt teruggebracht van circa 20 meter naar 14 meter. De bodemhoogte blijft nagenoeg onveranderd en wordt aangesloten op bovenstrooms en benedenstrooms gelegen projectgebieden (Kiekebelt en Laarmanshoek). Bij hogere afvoeren bieden enkele omliggende gronden bergingsruimte. Hierdoor ontstaan hogere stroomsnelheden. De oevers worden natuurlijk en recreatief aantrekkelijker ingericht. Het streven daarbij is om de hoofdstroom natuurlijker vorm te geven en de gronden die in agrarisch gebruik blijven als waterberging te benutten.

Ontwikkelingen in het benedenstroomse gedeelte van de Regge in het deelgebied Dalmsholte kunnen van invloed zijn op bovenstroomse delen van de Regge, zoals in en langs het Natura 2000-gebied. De effecten van het verwijderen van kades, versmalling van de bodembreedte, hermeandering en een toename van inundatie zijn echter al uitgebreid getoetst in de deelgebieden die binnen of in de directe omgeving van het Natura 2000-gebied liggen. Het is niet waarschijnlijk dat vergelijkbare ontwikkelingen in het stroomgebied verder stroomafwaarts tot andere effecten of andere conclusies in het kader van deze toetsing zullen leiden. Op basis van de resultaten van de Habitattoets van de deelgebieden Archem-Eerderhooilanden en de Kiekebelt wordt daarom geconcludeerd dat ook de ontwikkeling van het deelgebied Dalmsholte geen effect zal hebben op het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Regge. Geadviseerd wordt om deze conclusie te verifiëren bij het bevoegd gezag, de provincie Overijssel.

6.2 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De effecten van de voorgenomen ontwikkelingen in de deelgebieden Archem-Eerderhooilanden en de Kiekebelt zijn reeds beoordeeld in de Quickscan Natuurtoets (*Ecogroen maart 2011*) en Natuurtoets (*Ecogroen, november 2011*). Wat resteert is een toetsing van de voorgenomen ontwikkelingen in het deelgebied Dalmsholte op de EHS.

Op basis van de voorgenomen plannen kan worden uitgesloten dat dit leidt tot een aantasting de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, omdat juist natuur ontwikkeld wordt. Naar verwachting zullen de plannen leiden tot een verbetering en versterking van aanwezige natuurwaarden. Nader onderzoek of nadere toetsing van de plannen aan de EHS wordt niet noodzakelijk geacht.

7

CONCLUSIES EN ADVIES

7.1 Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur

Een nadere toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet of Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt niet noodzakelijk geacht. Verwacht wordt dat de voorgenomen plannen vooral een positief effect hebben op bestaande en te ontwikkelen natuurwaarden, door de aanleg van nieuwe meanders, landschapselementen (poelen, bosjes, bomenrijen etc.) en een extensivering van het nu nog overwegend intensief agrarische beheer.

7.2 Flora- en faunawet en Ecologisch werkprotocol

Geconcludeerd wordt dat het plangebied een geschikt leefgebied vormt voor diverse beschermde planten- en diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet. Het gaat om algemene en licht beschermde soorten zoals zoogdieren en amfibieën, maar ook om een aantal strikt beschermde soorten zoals vogels en vleermuizen.

De voorgenomen ontwikkelingen hebben naar verwachting vooral een positief effect op flora en fauna door de aanleg van nieuwe landschapselementen en een meer natuurlijke vormgeving van de Regge en het Reggedal. Negatieve effecten op bestaande natuurwaarden zijn zoveel mogelijk voorkomen door een vroegtijdige terugkoppeling met het ontwerpteam en indien noodzakelijk door planaanpassing. Resterende effecten worden gemitigeerd en de maatregelen die daarbij noodzakelijk zijn worden vastgelegd in een op te stellen ecologisch werkprotocol, dat onderdeel uitmaakt van de contractdocumenten van de uitvoerder.

Samengevat wordt geconcludeerd dat met inachtneming van de voorwaarden in het op te stellen werkprotocol, de Flora- en faunawet de uitvoerbaarheid van de voorgenomen ontwikkelingen en plannen niet in de weg staat. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Tot slot wordt opgemerkt dat (structurele) wijzigingen in de planontwikkeling kunnen leiden tot andere effecten en daarmee tot andere conclusies in het kader van deze natuurtoetsing.

7.3 Rekening houden met (broed)vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

² In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Tabel 2a. Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 2 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	gewone dotterbloem, grasklokje	Groeiplaats	Mogelijk tijdelijke afname, na realisatie weer geschikte groeiplaatsen	Nee	Zorgplicht, nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol
2	steenanker	Groeiplaats	Verdwijnen groeiplaats	Nee, mits	Werken met Gedragscode voor waterschappen, nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (verplanten)
2	jeneverbes, waterdrieblad, brede orchis	Groeiplaats	Groeiplaatsen blijven behouden, geen effect	Nee	Zorgplicht
3	vleermuizen	Vliegroutes, foerageergebied, verblijfplaatsen	Verblijfplaatsen blijven behouden, geen negatief effect op vliegroutes en foerageergebieden	Nee, mits	Nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (inspectie voor kap van oude bomen/beplanting)
2	eekhoorn, steenmarter	(Mogelijk) leefgebied	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (inspectie voor kap van oude bomen/beplanting)
3	das, otter, boomarter	(Mogelijk) leefgebied	Mogelijk (tijdelijke) aantasting van foerageergebied	Nee, mits	Nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (inspectie voor kap van oude bomen/beplanting)
3	waterspitsmuis	(Mogelijk) leefgebied	Mogelijke (tijdelijke) aantasting van foerageergebied	Nee, mits	Zorgplicht, nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol
1	overige zoogdieren	(Mogelijk) leefgebied	Mogelijk (tijdelijke) aantasting van leefgebied	Nee	Zorgplicht
V	vogels	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V-JR	sperwer, steenuil, kerkuil, grote gele kwikstaart	Leefgebied	Mogelijk (tijdelijke) aantasting van foerageergebied	Nee	Zorgplicht, werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V-JR	buizerd	Broedlocatie / leefgebied	Mogelijke(tijdelijke) aantasting van foerageergebied en nestlocatie	Nee, mits	Nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (inspectie voor kap van oude bomen/beplanting), werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren

Tabel 2b. Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 2 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	amfibieën	Leefgebied	Mogelijk (tijdelijke) aantasting van leefgebied	Nee	Zorgplicht
3	poelkikker	Leefgebied	Leefgebied blijft behouden, geen effect	Nee	Zorgplicht
3	boomkikker	Leefgebied	Mogelijk (tijdelijke) aantasting van leefgebied	Nee, mits	Nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol, aanleg nieuw leefgebied (aanleg 3 nieuwe poelen)
3	ringslang	(Mogelijk) leefgebied	Verstoring, mogelijk (tijdelijke) aantasting van leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht, nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol
2	levendbarende hagedis	(Mogelijk) leefgebied	Leefgebieden blijven behouden, geen effect	Nee	Zorgplicht
2	kleine modderkruiper, rivierdonderpad	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Werken met Gedragscode voor waterschappen, nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (wegvangen)
3	grote modderkruiper	Leefgebied	Mogelijk (tijdelijke) aantasting leefgebied, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Werken met Gedragscode voor waterschappen, nadere uitwerking in Ecologisch werkprotocol (wegvangen)

LITERATUURLIJST

- Alberts, A., november 2011. *Habitattoets Regge Noord, deelgebieden Nieuwe Brug en Eerder hooilanden. Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998*. Ecogroen Advies BV, Zwolle.
- Crombaghs, B.H.J.M., N. v.d. Berg & A.B. Goutbeek, 2002. *Vissen in Overijssel – verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel*. Provincie Overijssel / Limes Divergens, Zwolle/Nijmegen.
- Douma, T., Zoon, C. & T. Bode. *De zoogdieren van Overijssel. Leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010*. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Eelerwoude, 2008. *Interne memo's Natuurwaarden Beukenallee 2 en 9, Landgoed Archem*. Eelerwoude, Goor.
- Eelerwoude, 13 juli 2012. *Flora- en faunaonderzoek Marsweg 2, Lemele*. Eelerwoude, Goor.
- Eelerwoude, juli 2012. *Overzichtsdocument Reggeherstelprojecten Beneden Regge 2013 (concept)*. Eelerwoude, Goor.
- Eelerwoude, september 2012. *Natuurtoets Reggeherstelprojecten Midden Regge 2013*. Eelerwoude, Goor.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Geerink, M. & E. de Jong, 18 september 2012. *Leidraad Natuurwetgeving WRD 2012*. Waterschap Regge & Dinkel, Almelo.
- Koninklijke Vermande (1999-2009) *Planten en dieren, Flora- en faunawet*, band 1, 2, 3, 4 en 5, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004) *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Sluis, M. van der., maart 2011. *Quickscan natuurtoets Nieuwbrekken/Nieuwe Brug en Archemermaten – Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwet- en regelgeving*. Ecogroen Advies BV, Zwolle
- Sluis, M. van der & A. Alberts, november 2011. *Natuurtoets Nieuwebrug, Eerder hooilanden en Archemermaten – Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwet- en regelgeving*. Ecogroen Advies BV, Zwolle.
- Sluis, M. van der & A. Alberts, mei 2012. *Notitie beoordeling effecten kleine modderkruiper Regge*. Ecogroen Advies BV, Zwolle.
- Spoelstra K., T. Douma, D. Tuitert, R. Janssen & A. Douma, oktober 2007. *De Bechsteins vleermuis (Myotis bechsteinii) en de franjestaart (Myotis nattereri) op en rond het landgoed Eerde*. Zoogdiervereniging, Arnhem.

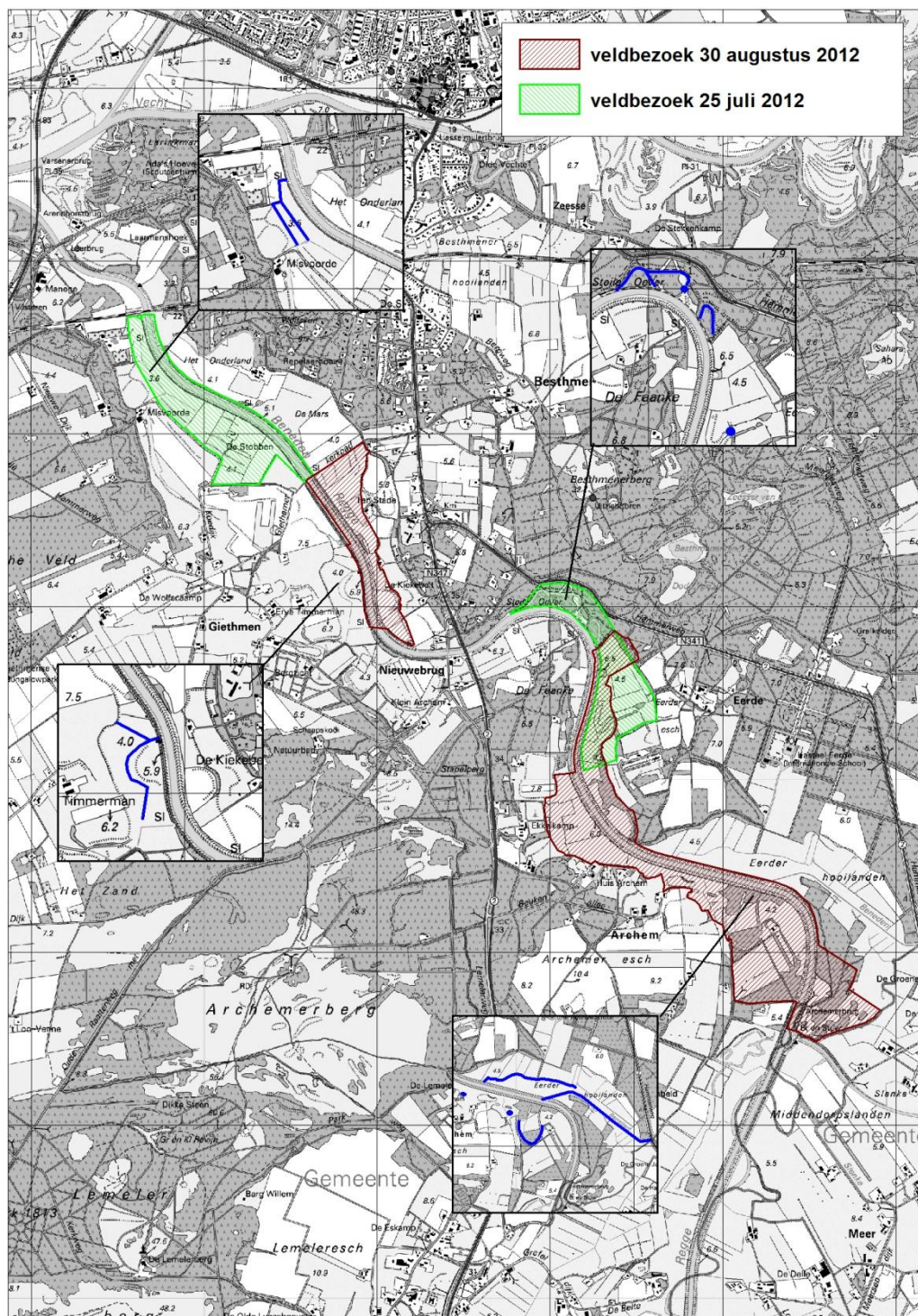
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Overzicht veldonderzoek Eelerwoude 2012

*De in de kaartbeelden begrensde gebiedsdelen zijn op de betreffende data onderzocht.
De inzetten geven een overzicht van de bemonsterde waterelementen. Voor een verdere
toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4 'Methodiek'.*

Bijlage 2. Toelichting Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;

- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren

schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is.

De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

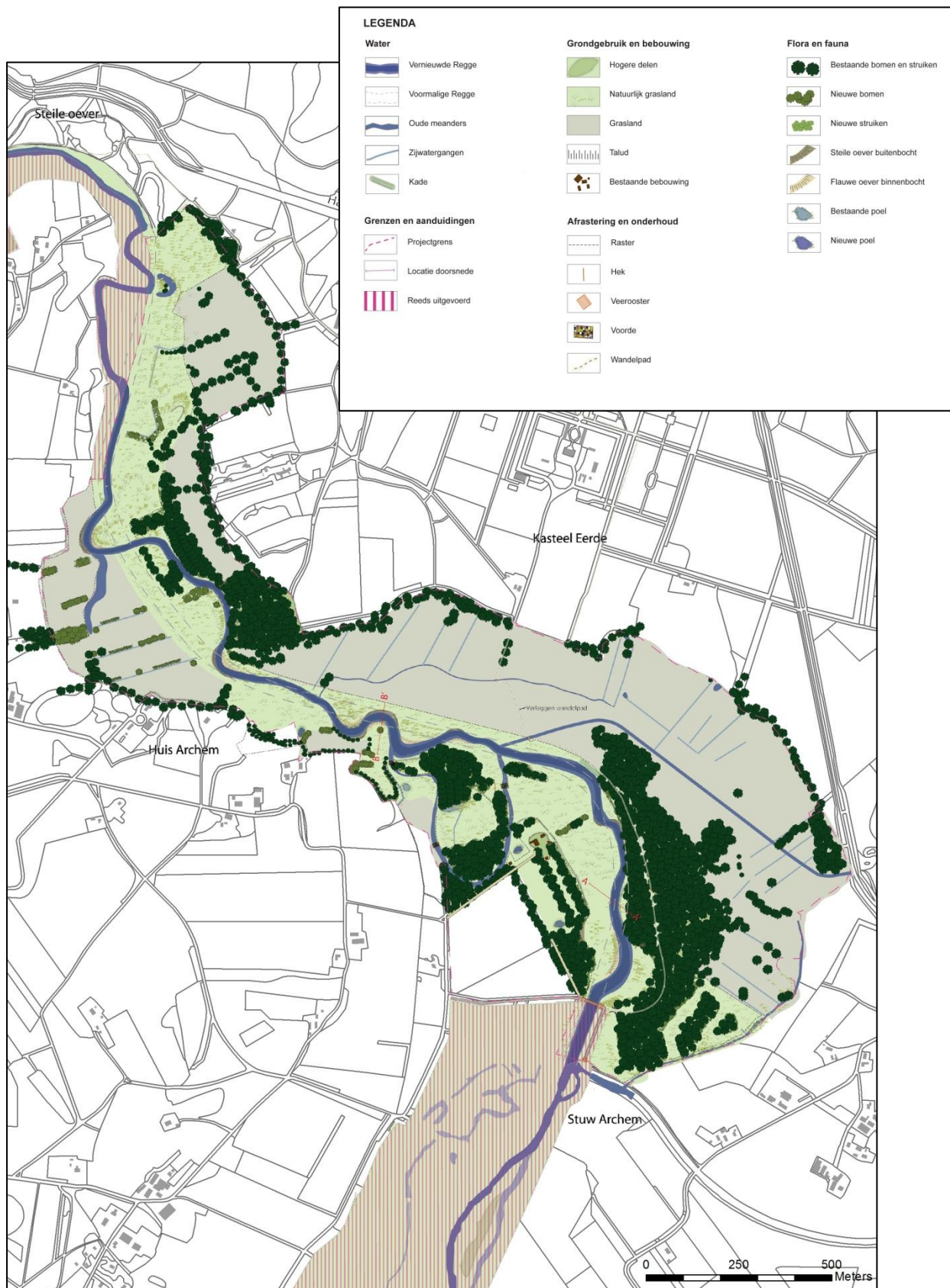
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

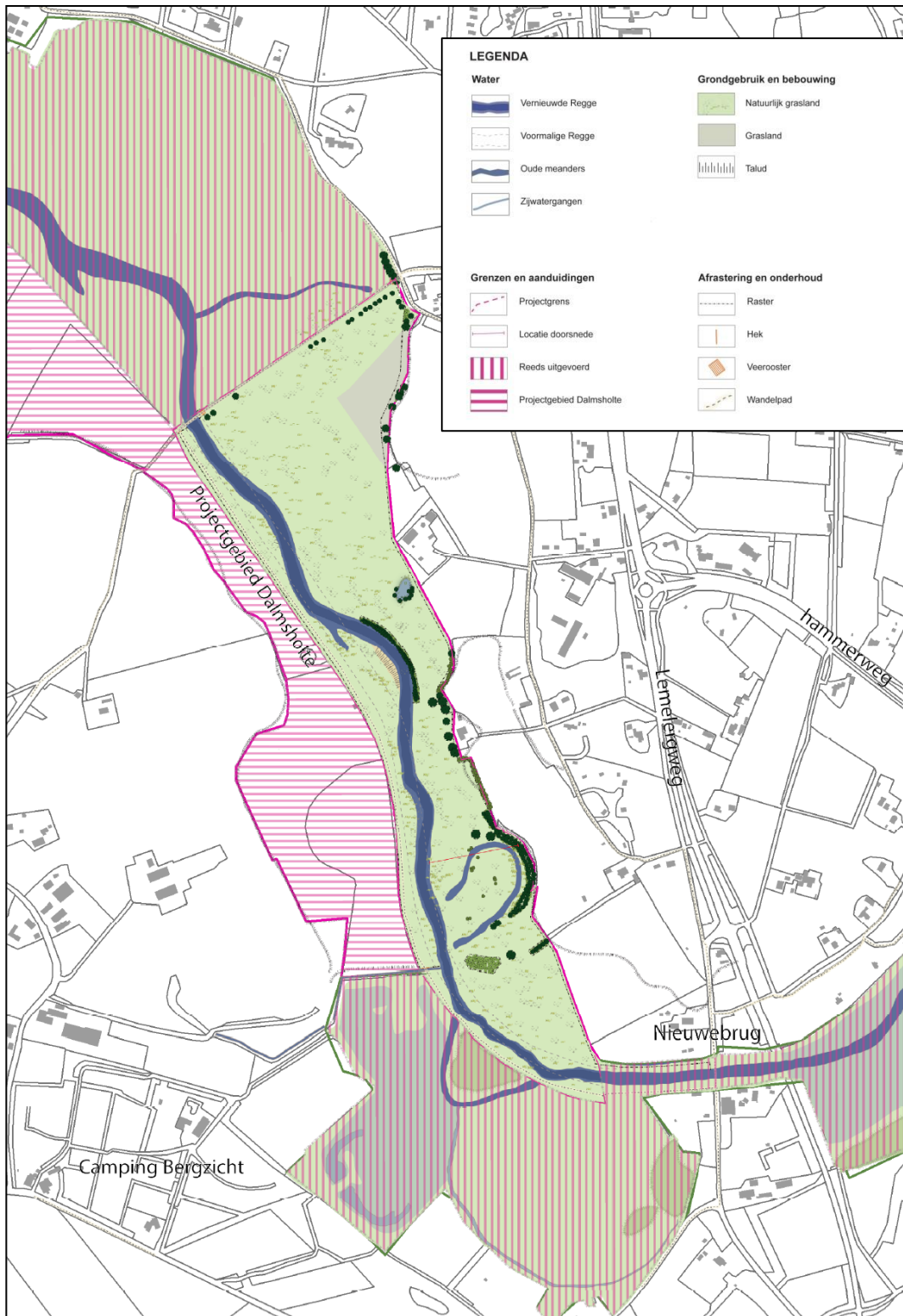
Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

Bijlage 4. Overzicht voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen per deelgebied.

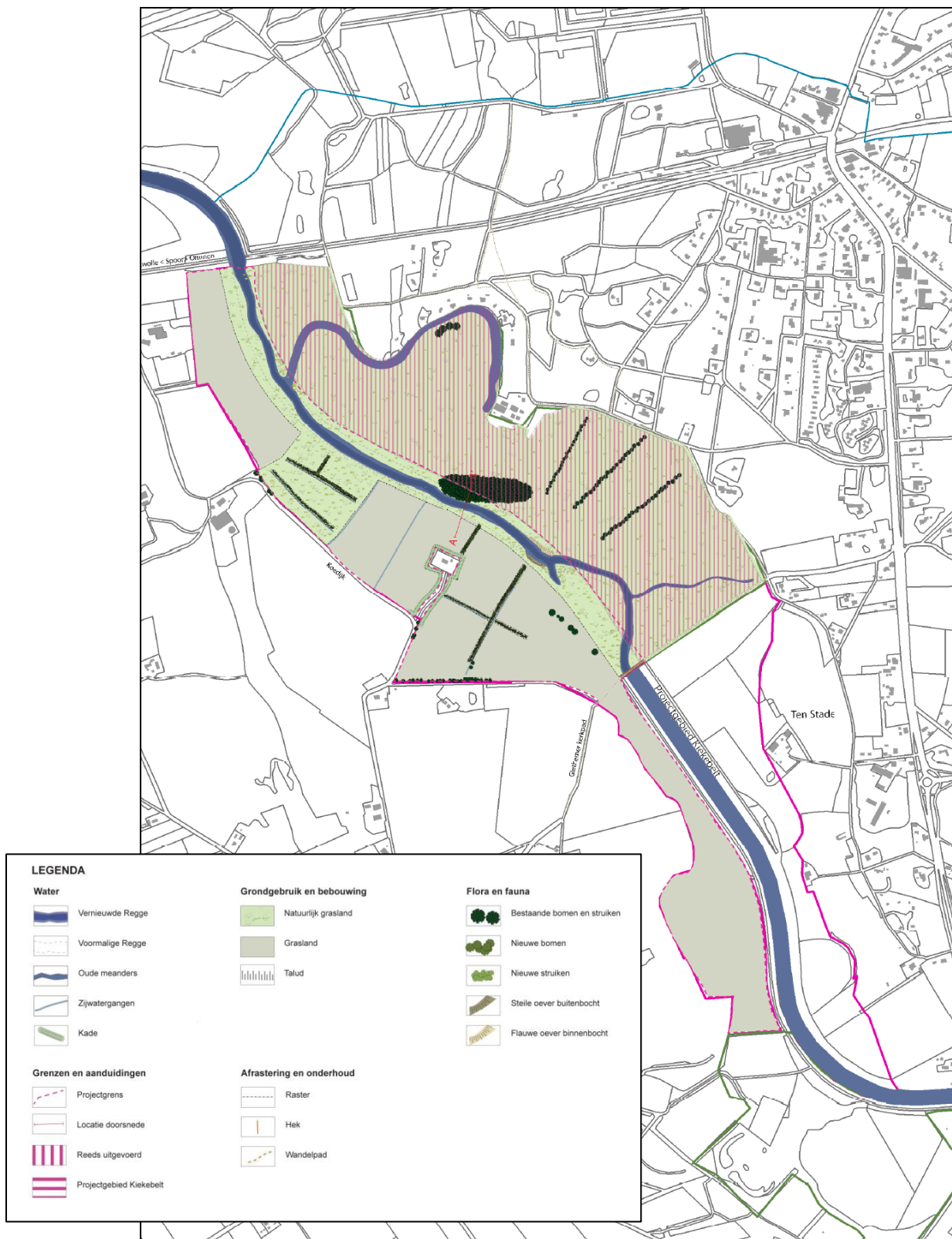
(Bron: Eelerwoude, november 2012).

Deelgebied Archem-Eerderhooilanden.

Deelgebied Kiekebelt.

Deelgebied Dalmsholte.